

UREDNISTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA.KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5
TELEFON 55-22 DO 55-24

ROKOPISI SE NE VRAČAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKASLOVENSKI
POROČEVALECINSERATNI ODDELEK
LJUBLJANA

TELEFON 38-32 38-33

POSTNI ČEKOVNI RAČUN
LJUBLJANA ŠTEV. 6-9608-1

OGLASI PO CENIKU

MESEČNA NAROČNINA
45 DIN

Ob popisu prebivalstva

Prihodnji teden, v torek, se bo začel po vsej Jugoslaviji popis prebivalstva, za katerega so se okrajne in krajevne popisne komisije pripravljale z vso vestnostjo in natančnostjo.

Popis prebivalstva je v zvezi s planskim gospodarstvom v naši državi nujno potreben. Po prestani vojni, ki je zahtevala desetine življenj naših državljanov, prvič ni znano točno stanje prebivalstva, drugič pa je treba našo načrtno proizvodnjo vsiljati s potrebami ljudi in ugotoviti možnosti, s katerimi more prebivalstvo sodelovati v planinskem planu. Iz popisa bo razviden tudi socialni kot gmojni položaj našega prebivalstva. Preskrbovalni organi bodo lahko bolj natančno razdeljevali najrazličnejše artiklice, ki jih proizvaja naša industrija, kakor tudi kmetijske proizvode, po drugi strani pa bomo iz socialnega sestava prebivalstva ugotovili, kakšno je dejansko stanje naših strokovnih moči in kakšen prirastek za posamezne panoge industrije, oziroma kmetijstva je potreben. Ugotovili bomo, koliko delovne sile lahko prilagodimo iz dežele v industrijo in jo nadomestimo s stroji. Poleg tega pa bomo iz popisov ugotovili, kakšne možnosti imajo naše žene za vključitev v proizvodnjo.

Glede na vse to ni treba še posebej poudarjati, da je popis prebivalstva, ki se bo te dni začel, ogromna pomena za načrtno gospodarstvo in se je bilo treba nanj dobro pripraviti, da ne bi bil kakršen koli izpust, oziroma dvakrat popisan. Komisije pri okrajnih ljudskih odborih in komisije pri krajevnih ljudskih odborih bodo imele zato zelo težko in odgovorno nalogo. Da pa bi se za popis usposobili zadostno število kadrov, so morali vsi člani popisnih komisij posebej enodnevnega, oziroma dvodnevnega tečaja, katerih namen je bil, da se seznanijo z važnostjo popisa, oziroma z njegovo tehnično izvedbo. Kljub temu pa nekatere okrajne ljudske odbore, ki so organizirali tečaje, niso razumeli važnosti in pomena popisa prebivalstva. To je razvidno iz tega, ker so na tečaje poslali premajhno število ljudi ali pa so bili tečaji slabo organizirani in v nekaterih primerih ni bilo na razpolago niti predavateljev. Po drugi strani pa je treba poudariti, da je večina okrajnih ljudskih odborov tečaje vendarle dobro organizirala.

Posebno malo odgovornosti je pokazal okrajni ljudski odbor Ptui. Na tečajih za popisovalce predavatelji niso dovolj točno razumeli navodil in tečajnikom niso tudi praktično pokazali, kaj je potrebno za čim uspešnejšo izvršitev popisa. Poleg tega pa je bil tudi obisk tečajev zelo slab. Predvideno je bilo, da bodo tečaji trajali najmanj pet do šest ali več ur, medtem pa so tečaji v okraju Ptui trajali po večini le slabe tri ure, vendar je bila tudi v teh treh urah razlaga slaba in površna.

Krajevna ljudska odbora Jurjevci in Bukovci v okraju Kočevje sta za člane krajevne popisne komisije postavila osnovno šolsko mladino, namesto zrelih in razgledanih popisovalcev. Okrajna popisna komisija ni dovolj mobilizirala krajevnih komisij, temveč je prepustila vse delo le tajnikom krajevnih ljudskih odborov. Zelo značilen je primer v okraju Kamnik, kjer kraj. ljudski odb. Domžale ne loči popisa od predvolivne kampanje. Okrajna popisna komisija je napravila napako, ker ni za popisovalce določila tudi učiteljskega, ki bi lahko dosti pomagal. Tečaj, ki so bili organizirani, so bili slabo obiskani in sicer se je od 78 članov komisij udeležilo tečaja samo 64. V okraju Poljčane je v okrajni komisiji premajhno število članov, v KLO Podčetrtek se je udeležilo tečaja samo polovico prijavljenih. Isto v Rogški Slatini, kjer je 20 popisovalcev manjkalo na tečaju. Iz krajevnih ljudskih odborov Radmirje, Grušovlje in Nazareje v moziškem okraju se noben član krajevnih popisnih komisij ni udeležil tečaja. Prav tako tudi okrajna popisna komisija nima pregleda, kako krajevne popisne komisije izpolnjujejo svoje naloge.

Zelo slabo je organizirano delo popisnih komisij v okraju Gorica. Okraj se za delo komisije sploh ne zanima. Zato je od 26 članov komisije 9 popolnoma nedelavnih. Komisija nima niti svoje pisarne, niti ne izvršuje nalog, ki se postavljajo pred njo. Okraj Kranj zanemara delo v priključnem okraju Škofja Loka. Poleg tega je v tem okraju vsa vrsta drugih grobih napak. V Bitnem pri Kranju so na primer popisovalce določili šele na intervencijo organov republiške popisne komisije. V okraju Jesenice je tečaj za popisovalce trajal le peti dve uri, kar kaže veliko neodgovornost okrajnega ljudskega odbora do popisa prebivalstva.

Med okraji, ki so dobro organizirali popisovalno službo, je okraj Murska Sobota. V tem okraju se je tečaja za popisovalce udeležilo 698 ljudi namesto 500 predvidenih. V manjšinskih krajih, kjer prebivajo Madžari, so dobili popisovalce, ki znajo tudi madžarski jezik. Okrajna komisija je aktivna in dovolj številna, tako da lahko vsak član odgovarja za dva do tri krajevne ljudske odbore. Isto je tudi v idriškem in postojnskem okraju, kjer so razdelili teren na okoliše, ki obsegajo 50 do 100 ljudi, tako da bo vsak

Razglas začasne demokratične vlade Grčije

Vsi pod orožje, vse za zmago!

Ni stvari, ki bi mogla demokratično armado ovirati pri njenem pohodu za osvoboditev Grčije

Atene, 12. marca. Radijska postaja Svobodne Grčije je objavila naslednji razglas začasne demokratične vlade Svobodne Grčije grškemu ljudstvu in demokratični armadi:

»Rodoljubi, borci in oficirji demokratične armade!

Ameriški imperializem je končno popolnoma podjarmil Grčijo. Lakaja ameriškega zaslužnjaka Sofulisa in Calderisa sta skupaj z vsemi starimi politiki prodala nacionalno neodvisnost ameriškim dolarjskim mogotcem, in naredila iz naše dežele kolonijo ZDA. Tako imenovana vladna vojska je v bistvu najemniška kolonijalna vojska ameriških vodij v Grčiji pod vodstvom generala Van Fleeta. V monarhohastični Grčiji se ravna po ključno po ukazih ameriških gospodarjev. Naša dežela ponovno preživlja dneve okupacije. Izmajala je samo gospodarja: prej nemški, sedaj ameriški imperialisti.

Gospodarske posledice ameriške okupacije v Grčiji, so porazne. Z uvožom svojih proizvodov so popolnoma ustavili grško proizvodnjo in obsodili na lakoto in pomanjkanje na tisoče grških delavcev.

Vojna sedelca ameriške uprave množično obsodijo na smrt grške rodoljube. Sam Van Fleet ukazuje ustrelitev ujetnikov, ranjenecv in talcev in množične arelacije v Atenah, Pireju in drugih grških mestih. V terorističnem besu proti grškemu ljudstvu imajo glavno besedo ameriški oficirji.

Pri izvajanju svojih zavajalnih nalog so našli ameriški imperialisti samo na eno zapreko — na ponosno grško ljudstvo in na njegovo oboroženo silo — demokratično armado Grčije. Grški rodoljubi, možje in žene, so kakor pod hitlerjevsko okupacijo prišli za svoje že proslavljeno orožje in se bore z velikim junaštvom za nacionalno neodvisnost in za ljudsko demokracijo. Po vsej Grčiji, na Samosu, in Kreti, v Rumeliji, na Peloponezu, v Traciji, Epiru in Makedoniji se demokratična armada Grčije zmagovito bori in zadaja težke udarce kolonialnim monarhohastičnim silam.

Sestava začasne demokratične vlade je še bolj okrepila borbo grškega ljudstva in še bolj utrdila njegovo edinstvo in enotnost v skupni bratski borbi za nacionalno neodvisnost.

Ameriški imperialisti pripravljajo nove operacije proti herojskemu grškemu ljudstvu in njegovi nepremagljivi demokratični armadi. Izpremeha v monarhohastičnem generalistu, milijoni dolarjev, ki jih je dal Truman, vojska oprema, ki jo vsak dan iztovarjajo ladje, bataljoni »nacionalne garde« in razuzdani teror, vse to sestavlja sistematične vojne priprave monarhohastičev, ki jim ameriški imperialisti nalagajo in ukazujejo, da morajo čimprej prirediti ofenzivo, sicer bodo propadli monarhohastični in ameriški okupaciji v Grčiji. Svojo ofenzivo so že pričeli in sicer v Epiru, toda dobili so svoje. Demokratična armada je uničila tri monarhohastične bataljone in povzročila resne izgube osmi monarhohastični diviziji. Ista usoda bo doletela tudi njihove ofenzivne druge, ker jim demokratična armada nesumljivo zadaja udarce za udarce. Rodoljubi, na napad ameriškega za-

popisovalce v kratkem času in točno popisi odpreni okoliš. Tečaj, ki so bili dobri in polnoštevilno obiskani.

Iz navedenih podatkov se vidi, da so nekateri okrajni ljudski odbori razumeli važnost popisa, ostali pa so smatrali za važnejše svoje redno delo in ne vidijo, da so trenutno naloge, ki se tijejo popisa prebivalstva, najvažnejše, ker bodo služile pri pravilni izvedbi plana.

Važnost popisa prebivalstva za našo plansko gospodarstvo bi morale razumeti vse komisije, oziroma okrajni ljudski odbori, če pa tega niso razumeli, je vsekakor posledica birokratskega odnosa do uredb najvišjih državnih organov in podcenjevanja popisa za naš petletni plan. Plansko gospodarstvo se ne razvija slučajno, temveč zavisi od vsemogočih okoliščin oziroma pogojev, ki na načrtno gospodarstvo bistveno vplivajo. Plan je lahko uspešno uresničen le tedaj, če so doseženi vsi pogoji. Malomaren odnos do popisa prebivalstva, ki je prav tako eden izmed pogojev za uresničitev petletnega plana, pa lahko privede do posledice, ki bi na eni strani vsaj začasno resno motila našo preskrbo z življenjskimi potrebščinami, ker bi preskrbovalni organi z ozirom na netočno stanje prebivalstva tudi ne mogli vedeti, koliko lahko vsakemu prebivalcu nudijo. Najhujše pa bi bilo, če bi zaradi malomarnega popisa ne vedeli socialnega sestava prebivalstva in bi ne imeli točne slike o strokovnih kadrih, s katerimi razpolagamo. V tem primeru bi se lahko zgodilo, da bi pospeševali razvoj nekaterih strokovnih kadrov, ki jih imamo dovolj in zanemarljivo razvoju fistihi, ki jih imamo premalo. Skratka popis prebivalstva je potreben v našem planskem gospodarstvu kot njegov bistveni sestavni del, od katerega v marsičem zavisi uspešna izvršitev in prekoračanje plana.

sužnjevalca imamo samo en odgovor: demokratična armada in naše nepremagljivo ljudstvo se bosta skupno odločno uprta tej novi ofenzivi in razširila naše zmage v Epiru, Tesaliji in na Peloponezu do Soluna in Aten, do Volosa in Patrasa. V gorah in planinah, po mestih in vaseh, v zraku in na kopnem moramo dajati sovražniku takšne udarce, da bomo prekrizali vse njegove nakane in osvobodili Grčijo.

Vlada generala Markosa poziva borce in oficirje demokratične armade, naj še povečajo svoje vojne napore za osvoboditev ljudstva, hkrati pa razvijajo politično delo med vrstami monarhohastične vojske. Vlada poziva prebivalstvo v mestih, naj se z vsemi sredstvi bori za zaščito svojega življenja, naj ne dopusti, da ga ubijajo in pošiljajo v prognanstvo. S stankami in drugimi množičnimi akcijami, predvsem pa z orožjem naj priporoče k osvoboditvi Grčije.

Bliža se ura svobode, monarhohastičnem se majo, njegove ameriške noge so trhle. Mi smo novi svet in je ni stvari, ki bi nas mogla ovirati na našem pohodu za osvoboditev Grčije. Na svobodnih hribeh in pokrajinah gradimo novo Grčijo, Grčijo dela in veselja, državo, v kateri ima oblast ljudstvo in služi ljudstvu. Svobodno ozemlje se iz dneva v dan širi, in prišel bo dan, ko bo plapolala naša osvobodilna zastava v velikih mestih.

Začasna demokratična vlada, ki je izraz duše grškega ljudstva in je bila sestavljena v najbolj kritičnih dneh, poziva vse ljudstvo k borbi, k še večjim vojnim naporom in k vstopu v vrste grške demokratične armade. Vsi rodoljubi v Grčiji morajo imeti samo eno misel, eno voljo in en sklep: vsi pod orožje, vse za zmago!

KITAJSKA LJUDSKA VOJSKA
ZAVZELA KIRIN V MANDŽURIJI

Severni Senzi, 12. marca (Tanjug) Časopisna agencija Nova Kitajska poroča, da so krajevne ljudske sile, ki operirajo na področju planine Funju v zapadnem Honanu, uničile v preteklem mesecu več kot 7000 Kuomintangovih organiziranih banditov. V istem razdobju so zaplenile 20.000 pušk. Področje Sienjena južno od reke Rumene in Ličžua so očistile Kuomintangovih krajevnih čet. Ljudske sile so v preteklem mesecu uničile blizu mesta Tenksiena v jugozapadnem Honanu Kuomintangov 9. polk za vzdrževanje vez, ki je štel 500 vojakov in oficirjev.

Severozahodna narodnoosvobodilna armada je 9. marca osvobodila mesto Kirin. Narodnoosvobodilna armada pod pred seboj Kuomintangovo 6. armado, ki se umika v smeri Čangčuna.

Severozahodna narodnoosvobodilna armada napreduje v južni smeri, potem ko je jugovzhodno od Jenana popolnoma uničila 5 Kuomintangovih brigad, dva divizijska štaba in armadni glavni štab. Ljudske sile so zavzele 6. marca važno mestce Sifu, ki je bilo prej sedež okrožne demokratične vlade »Rumeni zmagaj«.

Vzhodni štab ljudske osvobodilne armade Kitajske poroča, da je bilo v mesecu januarju ujetih 6860 in onesposobljenih 36.190 Kuomintangovih vojakov in oficirjev. Uničene so bile naslednje Kuomintangove enote: 1 divizijski glavni štab, 29 polkov in 1 divizijski glavni štab, 29 polkov in 1 bataljon, vsehštev glavni štab nove 5. armade in njene 43., 195. in 26. divizije. Ujetih je bilo 10 Kuomintangovih generalov, 2 pe sta padla v boju.

Poveljnik bivše Kuomintangove 58. divizije, general Vang Ci San je zapustil Čangkajsko in se v morskem

Zunanji minister Stanoje Simić
o Janu Masaryku

Beograd, 11. marca. Ob smrti Jana Masaryka, ministra za zunanje zadeve Češkoslovaške, je minister za zunanje zadeve FLRJ Stanoje Simić izjavil dopisniku ČTK, ja.

»Ker sem poznal svojega prijatelja Jana Masaryka kot človeka, polnega optimizma in izredno duhovitega, mi je bilo zares od začetka težko verjeti glasovom tujih agencij, o njegovem samomoru.

Ker sem ga poznal prav tako kot velikega češkoslovaškega patriotu, ki je dokazal svoje rodoljubje v dneh Monakova in po njem, ko je v najtežjih dneh za Češkoslovaško kot apostol potoval po zahodnem svetu in branil interese svojega naroda, si lahko mislim, v kako težkem duševnem stanju je moral biti Masaryk v teh zadnjih dneh ko je poslušal in bral vsak dan tako strašne napade tujih agencij na svojo državo prav sedaj, ko Češkoslovaška utrjuje resnično trajno, pravo ljudsko demokracijo. Njega, ki je bil vedno s svojim ljudstvom, je moralo strašno ogorčiti to tako zlonamerno nerazumevanje.

Jen Masaryk je v duhu tradicij svo-

Neprestane kršitve albanske suverenosti

Tirana, 11. marca (ATS). Ministrstvo za zunanje zadeve LR Albanije poroča, da so 8. marca zjutraj grški monarhohastični vojaki iz vasi Korosavon s topovi streljali v smeri albanskega ozemlja. Granate so padle 300 metrov na albansko ozemlje. Nekako ob istem času so grški vojaki pričeli streljati na albansko obmejno stražnico v Koševicah. Albanski obmejni organi niso odgovorili na ta izzivanja. Istega dne pol ure kasneje sta dve grški letali preleteli albansko ozemlje med 41. in 42. obmejnimi kamnom v sektorju Koševice in leteli globoko v albanski zračni prostor v smeri Argiro kasta.

Pol ure kasneje je neko grško letalo letelo nad mestom Delvino in se oddaljilo proti Valoni. Letelo je v višini 2000 metrov z ugašenimi svetilkami.

Istega dne sta priplula v smeri Krfa dva grška motorna čolna v smeri Saronde in prodrla 200 m v albanske teritorialne vode.

Nova pritožba Albanije na Združene narode

New York, 11. marca (Tass). Tajništvo OZN sporoča, da je poslal namestnik albanskega ministra za zunanje zadeve Hyshni Kapo glavne tajniku še ene poročilo v zvezi s 15 novimi grškimi izzivanji med 29. februarjem in 3. marcem. V obvestilu poudarja Hyshni Kapo tale dejstva: monarhohastične tolpe so kršile albansko mejo, grški motorni čolni so prodrli v albanske teritorialne vode, s topovi so obstreljevali Albanijo, grška letala so letela nad albanskim ozemljem.

pristanišču Jing Kou pridružil narodnoosvobodilni armadi Kitajske. Opisujejo ta dogodek, je general rekel, da je bil konec februarja položaj v obkoljenem Jing Kou zelo težak za Kuomintangove sile. Vzpostavil je stike z ljudsko osvobodilno armado in je o tem obvestil svoje oficirje. Arretiral je nekaj oficirjev in funkcionarjev Kuomintangove vlade in potem spustil enote ljudske osvobodilne armade v mesto.

Hongkonški list »Musian Pao« piše, da je Čangkajšek v skrbih zaradi naslednjih treh stvari: Kako bi po tegralno glavino obkoljenih Kuomintangovih enot iz severovzhodnih pokrajin, kako bi onemogočil armadam narodnoosvobodilne vojske prehod čez reko Jangce, in kako bi ugodel ameriškim zahtevam, da ne bi hkrati povzročil ogroženje in odpor ljudskih množic. Kakor je znano, nameravajo ZDA zaradi popolne izvedbe nadzorstva nad vojsko, gospodarstvom in politično dejavnostjo Kuomintangove vlade povečati število svojih svetovalcev na Kitajskem na več kot 20.000 oseb.

Iz Sanghaja poročajo, da so dobile vse ladje, ki imajo več kot 3000 rgt, nalog za osredotočenje ob obali severne Kitajske. Podoben nalog je dobilo tudi letalstvo.

Po mnenju javnosti pomenijo te navedbe priprave za evakuacijo Kuomintangove vojske iz severovzhodnih pokrajin.

»Isivan Pao« poroča, da ameriški načrt pomoči Kitajski določa poleg dobav tankov in letal tudi izročitev vojnih ladij Čangkajskovi vojski. Od 271 vojnih ladij, ki jih določa ta program, jih je prejela Kitajska že 240, med drugimi tudi vojno ladjo 10.000 rgt.

Masaryk bo pokopan na državne stroške

Praga, 12. marca. (Tanjug) Ob smrti bivšega zunanjega ministra Češkoslovaške republike je bila večeraj izredna seja češkoslovaške vlade, na kateri so sklenili, da bo pokop posmrtnih ostankov Jana Masaryka izvršen na državne stroške v soboto 13. t. m., in sicer z vojaškimi častmi. Truplo Jana Masaryka bo pokopano v Laneh.

Predsednik vlade Klement Gottwald je poslal sestri bivšega zunanjega ministra dr. Alici Masaryk sožalno brzojavko, v kateri poudarja, da češki in slovaški narod ne bosta nikoli pozabila velikih zaslug Jana Masaryka za uvedbo nove zunanje politike Češkoslovaške.

Prosta prodaja kmetijskih pridelkov

Pojasnilo ministrstva za trgovino in preskrbo LR Slovenije

Na razne govorce, ki se pojavljajo v mestih in na deželi, češ da po 15. marcu kmet-pridelovalec ne bo smel več prosto prodajati svojih pridelkov na trgu, pojasnjuje ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS naslednje:

Tudi po novih predpisih lahko kmet-pridelovalec prosto razpolaga s svojimi pridelki kakor doslej. Jasno pa je, da mora izpolniti svojo dolžnost, ki jo nalagajo predpisi obveznega odkupa. Vse tisto, kar kmetu ostane potem, ko je izpolnil svojo dolžnost glede oddaje obveznih količin, kakor tudi vse pridelke, ki niso predmet odkupa, lahko kmet prosto prodaja. To blago lahko prodaja v svojem okraju, lahko pa tudi na katerem koli tržišču v državi po prostih cenah.

Oblastveni organi nimajo pravice delati kakršne koli ovire kmetopridelovalec pri prodaji prostih presežkov kmetijskih pridelkov neposredno potrošnikom. Ti organi imajo

Špekulanti skušajo vnašati nered v preskrbo

Zadnje dni so se razširile po deželi govorce, da kmetje po uvedbi vezane trgovine, ne smejo več nositi pridelkov na trg, da jim bo blago odzeto, češ da morajo vse prodati zavzeto. Čeprav je zlonamernost takih govoric očitna, vendar so te vesti ponekod povzročile nered in zmedo, kar ni ostalo brez vpliva na dovoz pridelkov na živilski trg. Te vesti so namenoma razširili špekulanti in prekupčevalci, ozadje pa je naslednje:

V zvezi z novimi uredbami o odkupu in preskrbi so bili izdani tudi strogi predpisi glede trgovanja s kmetijskimi pridelki v zasebni trgovini, ki imajo namen preprečiti nepotrebno prekupčevanje in špekulacijo na škodo kmeta kakor tudi potrošnika. Zasebni trgovci, ki imajo dovoljenje za trgovanje s kmetijskimi pridelki ali za branjarjo, smejo odslej prodajati kmetijske pridelke samo v svojih poslovnih prostorih in na podlagi posebnega dovoljenja, ki jim ga izda okrajni oziroma mestni (rajonski) izvršilni odbor v kraju, kjer imajo obrat. Trgovina na debelo s kmetijskimi pridelki, to je preprodaja drugim trgovcem oziroma branjevcom je sploh prepovedana. Če hočejo ti trgovci oziroma branjevci (tudi mesarji in gostilničarji) nakupovati blago od pridelovalcev na deželi ali na trgu, morajo imeti še posebno dovoljenje uprave za odkup pri okrajnem oziroma mestnem izvršilnem odboru, kjer imajo obrat. Uprava za odkup sme izdati tako dovoljenje le za odkup v meji svojega območja; v meji republike pa le za odkup v tistih krajih, ki jih določijo republiški trgovinski minister (v tem primeru mora dovoljenje potrditi uprava za odkup v dotičnem okraju). Uredba še določa, da morajo državni organi, ki nadzorujejo izvajanje uredbe ovaditi javnemu tožilstvu vse osebe, ki kršijo gornje predpise in navijajo cene.

Jasen namen navedenih predpisov je, izključiti iz prometa vse tiste nepotrebne prekupčevalce, ki s svojim delovanjem vnašajo špekulacijo v izmenjavo med deželo in mestom, ki navijajo cene in pogosto dobe za svoje docela neproduktivno delo več kakor kmet, ki je blago s trdom pridela. Samo proti tem prekupčevalcem in špekulantom so naperjeni novi predpisi. Maršal Tito je v svoji novoletni poslanici opozoril na take ljudi, ki nikakor nečesto delajo za skupnost, marveč s špekulacijo in na drug neproduktivni način dobivajo sredstva za življenje, seveda na škodo skupnosti. Že s tem postajajo ti ljudje sovražniki nove Jugoslavije, kajti že po pravilu si ti ljudje ne želijo uspehov pri izgradnji naše države in naše boljše bodočnosti.

Govorce, ki so jih špekulanti razširili na deželi, so najboljše potrdilo besed maršala Tita: Ti ljudje si ne želijo, da bi uspel novi način izmenjave med deželo in mestom, ki ga sedaj uvajamo. Zato hočejo ustvariti zmedo, da bi lahko še nadalje izkoriščali kmeta in potrošnika. Na deželi so raznesli govorce, češ da kmet ne sme nositi več blaga na trg, to pa zaradi tega, da bi pri zmanjšani pomudbi na trgu tem laže navijali cene. Sedaj ne morejo več prenašati in prevažati večjih količin, zato hočejo še bolj naviti cene. Tako so zadnje dni kupovali na deželi jajca po 5 din in po večini še ceneje, prodajali pa so jih na trgu po dvojno in še višji ceni. Vse to v času, ko bi moralo biti največ jejc na trgu.

Ponovno moramo poudariti, da veljajo vse omejitve v trgovini s kmetijskimi pridelki zgolj za trgovce, branjevece in prekupčevalce, nikakor pa ne za kmete-pridelovalec, ki niso ali vozi blago na trg, kakor je to razvidno tudi iz gornje objave ministrstva za trgovino in preskrbo. Prevoz ali prenos kmetijskih pridelkov je prost v vsej državi in za to kmetu ni potrebno nobeno dovoljenje, če se le lahko izkaže, da je kmet. Kmet lahko prenaša ali prevažna na trg svoje pridelke in poljubni količini. Tudi lokalni organi ljudske oblasti ne morejo predpisati nobenih omejitev glede prenosa ali prevoza kmetijskih pridelkov. Kmet-pridelovalec pa lahko prosto prodaja vse presežke,

samo nalogo paziti na red in čistost, da je blago popolnoma zdravo in da blago, ki bi bilo škodljivo človeškemu zdravju, odstranijo s trga. Zlasti pa je tudi njihova naloga paziti, da se razni prekupčevalci in špekulanti ne pojavljajo kot nepotrebni posredniki med proizvajalcem in potrošnikom.

Danes se po vezanih cenah odkupa, je koruza ter mršavi in debeli prašiči, s 15. marcem pa se bo odkup razširil še na vrsto kmetijskih pridelkov (glej »Slovenski poročevalec« z dne 10. marca in »Ljudska pravica« z dne 11. marca t. l.). Kmetovalec naj se sam odloči, kako bo prodal svoje pridelke. Pripominjamo, da je vezan trg bolj koristen za kmeta-proizvajalca pa tudi za delovne ljudi, ker bo kmet lahko na potrdila (bone) nakupil industrijsko blago po mnogo ugodnejših pogojih kakor na prostem trgu. Prav tako se mu bo oddaja po vezanih cenah upoštevala pri odmeri davka.

Ki mu ostanejo, ko je zadosti obveznotim nasproti državi, zlasti pa pridelke, za katere ni niti predpisana obvezna oddaja, kakor so na primer, jajca, perutnina, povrtnina itd. Tudi vsak potrošnik lahko kupuje od kmeta pridelke brez kakršnega koli dovoljenja in jih lahko prenaša, seveda samo v obsegu potreb svojega gospodinjstva.

Kako nesmišljne so govorce, ki jih špekulanti širijo po deželi, je razvidno že iz okoliščin, da gre po večini za pridelke, ki jih država niti ne odkupuje v vezani trgovini. Iz določbe zveznega ministra za trgovino in preskrbo o kmetijskih pridelkih, ki se bodo od 15. t. m. naprej odkupovali po vezanih cenah (glej »Slovenski poročevalec« 10. t. m.) je razvidno, da država (zadruga) ne bo odkupovala po vezanih cenah moke, mesa in mesnih izdelkov, perutnine, jajc, mleka, masla, povrtnine itd. Vsi ti pridelki so samo v prosti prodaji. Seveda jih bodo odkupovale tudi druge (kmečke in potrošniške) vendar ne po vezanih cenah, temveč po prostih cenah. Kmet pa te pridelke lahko prosto tudi neposredno potrošniku ali na trgu. Prav tako lahko prosto proda na trgu tudi pridelke, ki jih država odkupuje po vezanih cenah, seveda pa v tem primeru izgubi možnost nakupa industrijskega blaga po nižjih enotnih cenah.

Tisti, ki skušajo denes vnašati zmedo v izmenjavo med deželo in mestom, se bodo kmalu lahko prepričali, da je njihovo posredovanje pri preskrbi potrošnikov docela nepotrebno. Za nemoteno preskrbo s pridelki, ki niso predmet vezane trgovine, pa bodo morale kmečke in potrošniške zadruge skupaj z državnimi trgovskimi podjetji pokazati še več samoiniciativnosti in gibčnosti. Tako bo prekupčevalcem in špekulantom tudi praktično onemogočeno vključevati se v preskrbo ter vnašati nered v izmenjavo. Čim več bodo takega blaga ponudile na trgu državne in zadružne trgovine, tem težje bo špekulantom in prekupčevalcem izkoriščati kmeta in potrošnika.

Imenovanje komiteja za združništvo pri vladi LRS

Zaradi pospeševanja in razvijanja združništva ter organiziranja pomoči združnim organizacijam je vlada LRS 18. februarja t. l. izdala uredbo o ustanovitvi, ustroji in delovnem področju komiteja za združništvo pri vladi LRS. Z uveljavljenjem te uredbe je prenehala delovati komisija za zadruge pri predsedstvu vlade LRS.

Na podlagi 3. člena gornje uredbe je predsednik vlade LRS z odločbo imenoval za predsednika komiteja za združništvo tov. Janeza Hribarja, ministra brez listnice; za sekretarja komiteja je imenoval tov. Jožeta Ingoliča, tajnika Iniciativnega združenja odbora Slovenije, za člane komiteja pa tovariše: Ivana Bernota, pomočnika ministra za kmetijstvo, Milana Škerlavaja, pomočnika ministra za trgovino in preskrbo, Janka Deklevo, pomočnika ministra za finance, Stanka Goršiča, pomočnika ministra za lesno industrijo, inž. Danila Jelenc, pomočnika ministra za komunale zadeve in Franca Pegana, načelnika oddelka pri planski komisiji LRS.

Jugoslavija razstavlja usnje in kožuho vna na velesejmu v Baselu

Te dni so v Baselu v Švici odprli drugi mednarodni velesejem za usnje in kožuho. Svoje izdelke je na velesejmu razstavilo 400 razstavljalcev iz 30 držav, med njimi tudi iz Sovjetske zveze, Jugoslavije, Češkoslovaške in Bolgarije. Jugoslavanski paviljon je eden najlepših na velesejmu in je predmet splošne pažnje številnih interesentov. Jugoslavija razstavlja svoje izdelke usnjarske industrije, namenjene izvozu, predvsem svinsko galanterijsko usnje in tudi divje kože.

„Zahodna zveza“ - garota proti miru

Nedavni odgovor vlade Sovjetske zveze vladam Velike Britanije, ZDA in Francije in njeno obvestilo londonski konferenci, ki je bila končana februarja, prozorno razkriva imperialistično in vojnihojsko politiko Združenih držav Amerike in njenih vazalov, ki hočejo iz Nemčije napraviti orožarno in odskočno desko za novo vojno.

ZDA si že delj časa prizadevajo, da bi razcepilo Evropo v dva bloka, od katerih bi bil blok zahodno-evropskih držav s središčem v zahodni Nemčiji protitež ostalim evropskim državam. Pri tem se ameriški imperialisti poslužujejo različnih sredstev. S konferencami v Londonu so namenjavali razbiti Svet zunanjih ministrov štirih sil, ker ga niso mogli spremeniti v svojo imperialistično orodje, in že prej so s samovoljnimi ukrepi v zahodnih conah Nemčije prekršili skupni sklep o Nadzorovanem svetu nad Nemčijo, ki naj bi soglasno določal, kako naj se ureja Nemčija v celoti in na posameznih področjih.

Kljub sklepom v Jalti in Potsdamu, kljub temu, da so se vlade Velike Britanije, ZDA, Francije in Sovjetske zveze sporazumele v deklaraciji ob porazu Nemčije, objavljeni junija 1945, da bodo skupno odločale o usodi Nemčije, so ZDA, Anglija in Francija že v letu 1946 pričele izvajati politiko, ki je bila v popolnem nasprotju s temi sklepi. Ne samo to, da so sabotirale osnovne sklope o demilitarizaciji, demilitarizaciji in demokratizaciji, ki bi omogočili, da bi se Nemčija spremenila v miroljubno demokratično državo, temveč so v svojih conah ravnale po navodilih ZDA in pripravljale teren za ustanovitve ločene zahodne nemške države. S tem, da so ZDA in Velika Britanija decembra 1946 ustanovile tako imenovano bicionijo, so kljub govoritvenju o »samo nekaterih neznatnih ukrepih, ki bi izboljšali gospodarsko stanje v obeh conah« ustvarile osnovo za zapadnomoško državo.

Depišnik Daily Expressa v Berlinu je že mesec dni kasneje pisal, da so oblasti britanske in ameriške okupacijske cone izdelale načrt za organizacijo zahodnomoške države. V novembru 1947, tik pred londonsko konferenco Svetu zunanjih ministrov, je depišnik Daily Maila v Washingtonu javil, da so bili dogovori o zahodnomoški državi sklenjeni na konferencah v Washingtonu med državnimi odločevalci ZDA za zunanje zadeve, britanskim veleposlanikom lordom Inverchapelom in sirom Williamom Strangom, britanskim političnim svetovalecem v Nemčiji. Kljub precej zmedeni demantem Foreign Officea je agencija United Press objavila naslednje izjave nekake ameriške diplomate: »Pogajanja med Združenimi državami Amerike in Veliko Britanijo o ustanovitvi zahodnomoške države so zelo napredovala. Jasno, da ti razgovori niso imeli uradnega značaja in niso privedli do sporazuma. Toda če konferenca zunanjih ministrov propade, ne bo treba dolgo, da spravimo to na papir.«

Po vsem tem je popolnoma razumljivo, zakaj je bila natrtno razbita londonska konferenca štirih zunanjih ministrov in zakaj je bila takoj na to v naglije sklicana frankfurtska konferenca, ki je podelila dvovalnostni organ značaj vlade. Februarjska konferenca treh v Londonu je bila nadalje, niti korak k razcepitvi Nemčije in ustvaritvi zapadnega bloka, ki ga je napovedal poslušni ameriški vazal Bevin.

Sklepi teh konferenc, na katerih so ZDA diktirale svojo imperialistično voljo, ogrožajo ne samo neodvisnost zahodnoevropskih držav, temveč so predvsem naperjeni proti miru, varnosti in demokratiji v Evropi. Sovjetska zveza, ki dosledno izvaja politiko spoznavanja štirih velic v vprašanju Nemčije in politiko mednarodnega sodelovanja po načelih Ustanovne listine Organizacije Združenih narodov, je že večkrat opozorila na nevarnost politike ZDA, ki je podlega za vojnihojske načrte ameriških imperialistov in njihovih najbolj delovnih pomagačev v Franciji in Veliki Britaniji. S svojimi 13. februarja je vlada Sovjetske zveze opozorila vlado ZDA, Velike Britanije in Francije, da je sklicanje londonske konferencie treh kršitev potsdamskega sporazuma in zavajajoških sklepov o Nemčiji ter da ne bo priznala sklepov, sprejetih na tej konferenci. 6. marca je vlada Sovjetske zveze ponovno obvestila vse tri države, da sklepi konferencie v Londonu ne morejo imeti zakonite moči ali mednarodne avtoritete.

Tudi praško posvetovanje zunanjih ministrov Jugoslavije, Češkoslovaške in Poljske je obsidilo ravnanje ZDA, ki preprečuje resitev nemškega vprašanja v smislu jaltinskih in potsdamskih sklepov. V skupni deklaraciji so zahtevali, da tri države, ki so največje pretrpele zaradi nemških napadalcev, da končno prenehajo politiko, ki ponovno vzpodbuja nemški militarizem ter ogrožajo varnost in mirno življenje evropskih narodov.

Konferenca predstavnikov Anglije, Francije in držav Beneluxa v Bruslju, kjer kujejo tako imenovani zapadni blok, je dokončni diktat Wall Streeta za vojaški in politični zahodnoevropski blok, v katerega bo vključena tudi zah. Nemčija in postala držav. Marshallovega plana s fašisti, Španijo in Portugalsko. Zastopniki zahodnoevropskih držav bodo s paktom, ki bo podpisan na konferenci v Bruslju, privedli svoje države v še težji gospodarski in politični položaj. Pomoč, ki jo veliko dušno nudijo ZDA, če se te države odrečejo svoje neodvisnosti, je namreč namenjena za okrepitve vojaških in policijskih sil, da bodo lahko uspešneje dušile domače demokratične sile, ki bi se upirale izdajalski politiki vladajočih klik.

Jasno je, da so taki pakti, kakršni naj bi bil bruselski, objavljeni na neuspeh, kajti naperjeni so proti interesom narodov, v imenu katerih jih sklepajo hlapi ameriškega dolarja.

NA KOROŠKEM NADALJUJEJO POLITIKO „HEIMATBUNDA“ IN NACIZMA

»Slovenski Vestnik«, glasilo Slovenske Koroške v Celovcu, je objavil podatke, ki dokazujejo, da nadaljujejo avstrijske oblasti na Koroškem politiko »Heimatbunda« in nacizma. Med drugim piše:

»Dvoletno političnih in upravnih oblasti na Koroškem dobiva vedno jasnejše oblike. Koroškim Slovincem so še živo v spominu dokumenti iz Maier-Kaibitschevega in Schumyjevkega »Heimatbunda« in dokumenti iz nacistične dobe, ki obločujejo znane osebnosti, ki so še danes na vidnih položajih. Ti dokumenti pričajo o resničnem načrtu za gospodarsko uničenje in iztrebljenje slovenskega naroda na Koroškem. Čeprav danes vidni in odgovorni predstavniki s svojo potvrditvijo velikodušnosti govorijo svetu o enakopravnosti koroških Slovincem in slepajo s hvalisanjem o širokopotezni popravili vseh gospodarskih krivic zadnjih desetletij, jih lastno delo in doslednost njihovih trabantov od pisarjev v listih »Volkszeitung« in »Neue Zeit« pa do OeVP-jevskih županov razkrinkujejo in kazeta njihove resnične namene.

Slovenski kmetje že leta zamažajo na gradbeno dovoljenja in nakaznice za cement, apno, opeko, obutev in obleko, medtem ko registrirani na cesti, renegati in izdajalci ter »dobri prijatelji« SP in VP-jevskih močevostev po najhitrejši poti dobivajo te stvari. Na pri tem načrtno zapostavljajo koroške Slovence, dokazujejo številni primeri, med njimi spremeno pismo, katero je s prošnjo to. Igraca Trech. terja za gradbeno dovoljenje pošal občinški urad v Blatu pri Pliberku okrajnemu glavarstvu v Velikovu in v katerem »zaupno« pravi:

»Priloženi prošnji se ne ugodim. Imenovani je jugoslovansko usmerjen in ni povoda, da se mu izda gradbeno dovoljenje.«

Prošnji, kateri je bilo to pismo priloženo, še do danes niso ugodili. Okrajno glavarstvo je prošnjo neresno vrnilo občinskemu uradu s priponko, da se intervencije pri okrajnem glavarstvu brez pristanka občinskega urada ne bodo upoštevale.

Podobno pismo občinskega urada v Blatu, ki je prav tako »zaupno« in nosi podpis zloglasnega OeVP-župana Paulitsche, pravi: »Prošnja za gradbeno dovoljenje se ne priporoča, ker se omenjeni ne priznava za Avstrijo in dela proti Avstriji.«

Ti primeri jasno dokazujejo, da so trditve in zagotovila sedanjih oblastnikov v »demokratični« Avstriji o enakopravnosti koroških Slovincem podla laž. Vse fraze o demokratičnosti na Koroškem so le nadaljevanje stare sovinstične in fašistične politike, ki nam je znana že dolga desetletja. Ljudstvu, ki je še nasledilo tem frazam in ni verjelo v dvoletnost »demokracije«, se odpirajo oči. Ni se nam več treba čuditi, zakaj slovenski kmet ne dobi cementa, opeke in drugih potrebščin, ki jih nujno rabi za popraviljanje pohištva in gospodarskih poslopij. Ne čudimo se več, zakaj slovenski človek ne dobi obleke in čevljev.

Politika OeVP in hujškanje združene reakcije ima tu svoje izvore v dobi nacističnega nasilja, to nam je danes jasno in zato je posebno danes potrebna močna antifašistična fronta vseh delovnih množic, ki se bo odločno

borila proti izkoriščevalcem in netilec nove vojne za pravice delovnega človeka in enakopravnost vseh narodov. Potrebno je, da si kmet in delavec podata roke in se skupno borita proti kapitalizmu in veleposestnikom, ki izkoriščajo našega malega človeka.

Nov „Heimatbund“ na Koroškem

V programu nedavno odkrile ilegalne, novofašistične organizacije v Avstriji je bila tudi ustanovitev četrte stranke v Avstriji, pod katere okriljem naj bi bivši nacistični legalizirali svoje delo.

Sedaj poročata »Wiener Tageszeitung« in »Volkszeitung« v št. 47, da nova politična skupina na Koroškem razširja program nove stranke, ki naj bi se imenovala »Heimatbund für Österreich« (Domovinska zveza za Avstrijo).

Slovensko delovno ljudstvo in avstrijski antifašisti na Koroškem preveč dobro poznajo razne »Heimatdienste« in »Heimatkreise« in »Heimatbunde« iz Maier-Kaibitscheve dobe ter druge »bunde«, ki so jih avstrijski šovinisti ustanovili v zadnjih letih po zlomu nacističnega, da bi jih nova organizacija bivših nacistov in heimwehrovskih fašistov ter veleposelstev »landbundovce« mogla premostiti s poudarjenjem »avstrijske«. Saj so prav ti ljudje v preteklosti, če jim je le kazalo, izdali Avstrijo in bili »strazharji« »velike Nemčije« na Koroškem.

Koroški Slovenci še niso pozabili

V zadnjih mesecih delni glavar Ferdinand Wedenig pogosto nastopa kot govornik na nedeljskih zborovanjih socialistične stranke na Koroškem in ne zamudi nobene priložnosti, da ne bi napadel zavednih koroških Slovincem in osvobodilno fronto za Slovensko Koroško. Ta nelep posel opravlja že od 23. novembra 1945, ko je na zborovanju v dvorani kina v Borovljah nesramno napadel osvobodilno gibanje koroških Slovincem in Jugoslavijo.

Za svoje napade in grožnje pa Wedenig nima legitimacije, kajti koroški Slovenci so si dobro zapomnili, da je kot

Maribor koroškim Slovincem

Maribor, 10. marca.

Prebivalstvo mesta Maribor se je zbralo v torek v dvorani FD »Poletac« na veliko zborovanje, ki ga je priredila Osvobodilna fronta s sodelovanjem Kluba koroških Slovincem in drugih množičnih organizacij v zvezi s koroškim vprašanjem. Zborovalci so soglasno obsodili zadnje dogodke na Koroškem ter protestirali proti zločinom naklepom germanizatorjev in imperialistov, ki usmerjajo svoje delovanje proti koroškim Slovincem.

Profesor Zgonc je govoril o dolgotrajni borbi Slovincem za svobodo, ki bodo ne glede na naklepe reakcionarov sil končno pršli v sklop FLRJ. V imenu Zveze borcev Maribora je spregovoril njen predsednik major Derenda, ki je izgovoril gonjo proti partizanskim borcem na Koroškem ob potuhi zapadnih imperialističnih sil, ki ščitijo zloglasne naciste.

Predsednik pododbora Kluba koroških Slovincem Anton Brandner je prebral pismo predsednika odbora

sekretar socialdemokratske stranke za velikovski okraj v drugi polovici marca 1938 na uradnem dnevu Zbornice za delavce in namestence v Velikovu podpravljal zastopnika NSDAP nacisti Urbana in »ob velikem odobravanju navzočih« poudaril veselo delavstvo, da je končno združeno z velikim rajhom... In da sprejema novo gibanje s simpatijo, posebno, ker nudi fuhrer in državni kancelar jamstvo, da bodo vsi sodrugi iz težke preizkušene Spodnje Koroške spet dobili delo in kruh. (»Arbeitersturm« št. 12 z dne 23. III. 1938).

Antifašistično prebivalstvo Slovenske Koroške tudi ni pozabilo, da je Wedenig še v dobi, ko so se koroški Slovenci v svoji OF borili zoper nacističnem, vestno revidiral od gestapa zaplenjene drugod in da je take posele opravljal kot komisar po nalogu nacističnega režima.

Vsega tega Ferdinand Wedenig na svojih zborovanjih ne omenja, toda resnica bode v očeh in zato so potrebni vik in krič, blaženje OF in gnusni osebnosti izpadi na predstavnike OF.

Nasilstva nad Koroškimi Slovinci se nadaljujejo

Celovec, 10. marca. »Volkswille«, glasilo Komunistične partije Avstrije, ki izhaja v Celovcu, piše o terorističnih metodah, s katerimi hočejo avstrijski šovinisti prisiliti zavedne prebivalce Slovenske Koroške, da bi se pridružili fašistični »Zvezi domovinskih« v Velikovu opravljata to novačenje funkcionarja avstrijske »ljudske stranke«, bivša nacisti August Gareis in Fischer, ki hodita od hiše do hiše z izpolnjenimi izjavami, govorita proti Sovjetski zvezi in novi Jugoslaviji ter si z grožnjami in z navajanjem imen neposlušnih na »črni listi« prizadevata prisiliti prebivalce k podpisu list izjav.

List poudarja, da je okrajno glavarstvo v Velikovu obveščeno o tem nasilju nad prebivalstvom, ki se bo, če ne bodo podvzeti nobeni ukrepi, zateklo k samoobrambi.

Kluba koroških Slovincem Prežihovega Vranca, ki se zaradi bolezni ni mogel udeležiti zborovanja.

Sob koncu je bila soglasno in z velikim navdušenjem sprejeta naslednja pozdravna resolucija Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Koroško v Celovcu.

Delovno ljudstvo Maribora je danes zbrano na predavanju o naši Koroški, ki je bila zibelka Slovenstva. Skozi stoletja je čuvala našo slovensko bitnost in v narodno osvobodilni vojni visoko dvignila plamenico svobode, ki do danes žari v nezmanjšanem sijju. Ob tej priložnosti vam pošiljamo brate in sestre v tovarniške pozdrave. Vediti, da Vas v Vaši borbi za svobodo spremlja na deset tisoč srce delovnih ljudi Maribora, ki s požrtvovalnim delom, z borbo za izpolnitev Titove petletke pomagajo vaši borbi. Ta srca bodo bila z vašimi vse dotlej, da bo tudi na Gospodarskem polju zavzel svojo bodna pesem svobodnega človeka in se zila s pesmijo osvobodjenih Slovincem od Mure do Soče.

Šef češkoslovaškega civilnega letalstva v Beogradu

Beograd, 11. marca. Dames je prisel v Beograd general Vilim Stanovski, šef civilnega letalstva republike Češkoslovaške. Z njim je prispel tudi svetnik ministristva za promet republike Češkoslovaške dr. Bauer.

Na zemskem letališču so ju sprejeli generalmajor Ladislav Ambrožič, češkoslovaški veleposlanik v Beogradu dr. Jozef Korbel s svetnikom veleposlanstva Keršičkom in trgovskim atašejem Samekom.

Glavni štabi mladinskih delovnih brigad pri zveznih delovnih akcijah

Beograd, 11. marca. Sekretariat centralnega sveta Ljudske mladine Jugoslavije je na svoji seji 10. marca imenoval člane glavnih štabov mladinskih delovnih brigad pri zveznih delovnih akcijah.

V glavni štab mladinskih delovnih brigad pri gradnji avtomobilske ceste Beograd-Zagreb so imenovani: komandant Ico Blanuša, namestnik komandanta Stanko Tomič, člani štaba Slobodan Penezić, Zvonimir Kristl, Dana Svabič in Miško Rajčič.

V glavni štab mladinskih delovnih brigad pri gradnji tovarne za težke orodne stroje »Ivo Lola Ribar« v Zeleniku: komandant Milan Pavlica, namestnik komandanta Dušan Vuskani, člani štaba Ljubljana Ačimovič in Radmilo Milosavljevič.

»Tehnika in šport« vzgaja kadre za našo petletko

SAHOVSKI TURNIR ZA SVETOVNO PREVENSTVO

Po 5. kolu vodi velemojster Botvinnik

Haag, 12. marca. V sredo sta bili na turnirju za šahovsko svetovno prvenstvo končani obe prekinjeni partiji Smislov in Botvinnik sta remizirala. V partiji z dr. Euwejem pa je imel Smislov dva konja več in je zmagal že s 5 potezih. Dr. Euwe je imel nekaj časa dobro pozicijo, potem pa je iztržoval dve figuri za napad, ki ga je Smislov odbil.

Stanje po 5. kolu je: Botvinnik 2 in pol (1), Keres 2 (1), Smislov 2, Reshevsky 1 in pol (1), dr. Euwe 0 (1).

V petek je bil prost dan, v soboto pa se nadaljujejo obe prekinjeni partiji. Šesto kolo se igra v ponedeljek.

MESTNI ODBOR LMS.

Seznam industrijskih izdelkov, ki se bodo prodajali po nižjih in po višjih enotnih cenah

Zvezno ministristvo za trgovino in preskrbo je objavilo seznam industrijskih izdelkov, ki se bodo prodajali po nižjih enotnih cenah in višjih enotnih cenah. Ti izdelki so naslednji:

Izdelki črne metalurgije: palčasto jeklo, kolezni obroči, betonsko jeklo, palčasto jeklo v drobnih profilih, obroči in trakovi, vlečna žica, črne zavarjene cevi, črna pločevina, osi za vozove; žebelji; žilniki; podkve za živino; podkve za konje in za govedo; žebelji za podkve; vijakne blage; vijaki, jeklene matice, vijaki za les, jeklene zakovice, vijaki iz medenine; železni in kovinski livi; trgovski temperski livi, trgovski ključji.

Kmetijsko orodje, naprave in stroji: stisnjen lopate, kovane lopate, motike, rovnice, krampi, sekire vseh vrst, kose, srpi, sadijske žage, vinogradniške škarje, cepilni noži, škarje za rezanje vej, škarje za striženje živine, zavora za vozove, plugi ravnači, plugi za obračanje, brane, pluzni deli, sejalnice za koroze, sejalnice za repo, robkalnice, repozornice, valjalniki, škropilnice za trto, škropilnice za sadje, stiskalnice in tlačilnice za grozdje, stiskalnice za sadje, obiralniki za sadje, stiskalnice za seno, drobilnice-kultivatorji, traktorski lemeži, sejalnice za žito, kosilnice, žetveni stroji, mlatnice in slameronice.

Orodje za delavnice: svedri za les, diela, pile za les, zidarske kele, zidarske žlice, razne pile, kladiva vseh vrst, klešče vseh vrst, žage in tračne žage.

Gradbeno orodje: kotli za okna, tečajji za okna, ključke za okna, ostale priprave za okna, kotli za vrata, tečajji za vrata, ključavnice, ključke za vrata, okovje za postelje, okovje za zaboje, žabice, ključavnice za omare, okovje za omare, ključji za vrata.

Črpalko: črpalke za vino, ročne črpalke, deli in priprave za črpalke; tehnične in uteži: tehnične, balancične tehnične, decimalne tehnične, železni uteži, uteži v garnituri; verige: verige za vodnjake na metre, varjene adjustirane verige, patentne verige na metre; žično pletivo: žično platno, žično pletivo.

Štečilniki in peči: emajlirani in ne-emajlirani štečilniki, pločevinaste peči, peči iz litega železa, pločevinaste deli za štečilnike in peči; blago iz črne pločevine: cevi in kolena za dimnike, pečnice iz pločevine, pločevinaste posode za les in premog, priprave za kurjenje iz pločevine.

Posoda: emajlirana posoda, pocinkana posoda, aluminijasta posoda, posoda iz železne pločevine (brušena), vitla posoda, pokosilna posoda, posoda za prevoz mleka; jedilni pribor: jedilni pribor iz alpeke, vilice, noži, žlice in žličke; kuhinjski pribor: mesarske sekire, pokrivalo iz pločevine.

Pribor za čevljarje: žebelji tekserji, žebelji za čevlje, žebelji za težke čevlje, podkve za čevlje, ostalo okovje za čevlje; čebelarški pribor: panji, priprave, in deli za čebelarstvo; svetilke in luči: svetilke za petroleje in za karbid, deli za svetilke, petrolejske svetilnice.

Šivalni stroji in kolese: šivalni stroji in deli teh strojev ter igle, kolese in deli koles (kovinski in iz gumija); postelje: železne postelje, vložki za postelje; galanterija: žepne baterije, zaponke za lase, ostala kovinska galanterija, žični deli za vprego, česala, uže.

TEKSTILNI IZDELKI

Volnene tkanine: volnene tkanine za obleke iz grebene in česalne preje, kmečko suknjo, tkanine za ženske obleke iz grebene in česalne preje, tkanine za kostime, za moške suknje in plašče, za ženske plašče, volnene tkanine za pohištvo, volnene vmesna podloga, krimerji in odevje.

Bombažne tkanine: kmečka bombažna preja, tkanine za moško in žensko perilo,

za posteljino, za ženske obleke, za podlogo, za vmesno podlogo, za brisače, naglavne rute, robci, tkanine za industrijo in obrt, tkanine za plenice, bombažne odevje, tkanine za dekoracije, za zavese, za blazine in za prešite odevje; sukanec: bombažni sukanec in sukanec iz umetne svile.

Konfekcije in perilo: ženske in moške obleke, iz bombažnih tkanin, obleke iz volnenih tkanin, suknje in plašči, perilo iz bombažnih tkanin.

Umetna svila: tkanine iz umetne svile za podlogo, tkanine za ženske obleke, za moško in žensko perilo, za naglavne rute, ostale tkanine iz umetne svile ter tehnične in industrijske tkanine iz umetne svile; naravna svila: tkanine iz naravne svile za ženske obleke, za žensko perilo in ostale tkanine iz naravne svile.

Nogavice: moške in ženske bombažne nogavice, volnene nogavice, ženske nogavice iz naravne in umetne svile ter otroške bombažne nogavice.

Trikotaža: trikotna perilo, iz bombaža in umetne svile, bombažne pletene obleke, volnene pletene obleke, volnene rute in šali.

Izdelki iz konoplja, jute in lanu: konopljeni trakovi, vrvarski izdelki, vrvice, konopljene tkanine za embalažo in vreče, za slamarice in blazine, konopljena vmesna podloga, lanena vmesna podloga, lanene tkanine za gospodinjstvo, za embalažo, za žimnice in roloje.

Ostalo tekstilno blago: pleteni vatelin, krojaška vata, strojne preproge, blazine, strojne čipke, pletene zavese, bombažni pleteni traki, bombažni motvoz, volneni pleteni trakovi in motvoz, bombažni tkani traki, stenje, tkani svileni traki, pozamterija iz umetne svile, ribarske mreže.

IZDELKI IZ USNJA IN GUMIJA

Usnjena obutev: delavski in rudarski čevlji, gozdarje, moški smučarski čevlji, škornji, moški, ženski, deški, dekliški in otroški usnjeni čevlji z usnjenim podplatom, moški, ženski, deški in dekliški ter otroški usnjeni čevlji z gumijastim podplatom, usnjene sandale z usnjenim in gumijastim podplatom, usnjene opanke, usnjene copate, podplatno usnje in gornje usnje za obutev; gumijasta obutev, gumijasti škornji, navadni in ribarski, galose, kovane opanke z gumijastim podplatom, kovane gumijaste opanke, navadne gumijaste opanke, gumijasta korita za opanke, gumijasti podplati in gumijaste pete; oblačila: usnjena oblačila, kožuh za stražarje, gumijasto platno za dežne plašče, konfekcija iz gumijastega platna; tehnični gumi: gumijaste cevi, gume za kolesa in traučice, gumijasti rotaji za kolesa, gumijasti obroči za otroške vozičke, gumijasto lepilo.

Leseni izdelki: vžgalice, kolarski gradbeni lesi, kolarski izdelki, drva; gradbeni material: cement, krovna lepilna, opeka, strešniki; plosko steklo: okensko steklo; volto steklo: valjki za svetilke, posode za svetilke, vrčki, čaše, pleteni baloni, gostilničarske steklenice, steklenice za servise, vaze, doze za maslo, lijak, posode za kletarstvo, vrči, posipala za sol, nožne posode, pepelniki, svečniki, posode za sol, stekla za svetilke, pladnji, krožniki, cedila za limone, steklene čutare, visoke čaše, čaše za servise, za kavo, za žganje.

Umetna gnolja: superfosfat, kalcijev cianamid, mešana gnolja, sredstva za zaščito rastlin, modra in zelena galica; ostali kmetijski izdelki: oljni laki, spirtni laki in emalji, nitrolaki in emalji, oljna barva, črna barva, ultramarin, oljna barva za broniranje, fimež, polirnoč, kožni klej, kostni klej, želatina, kavičnina in amonjakova soda, kalcijev karbid, zemeljske barve, cinkovo belilo, žeplo za zveplanje sodov, mešana kostna moka, spirit, katran in brusil.

Delovni kolektiv Dappsa je tudi v februarju presegel plansko nalogo

Delovni kolektiv drž. avtobusnega in prevozniskega podjetja Slovenije »DAPPS« je v januarju izpolnil prevozni plan v potniškem prometu s 113,3% in v tovornem prometu s 124%. V februarju je sneg deloma otežil izpolnjevanje plana, vendar je delovnemu kolektivu »DAPPS« a nazvalje oviram tudi v tem mesecu uspelo prekoračiti plan. Prevozni plan v potniškem prometu je bil izpolnjen s 105,7% in v tovornem prometu s 114%.

Začetek letalskega prometa na progi Beograd-Zagreb-Ljubljana

S 15. marcem se obnovi letalski promet na progi Beograd-Zagreb-Ljubljana, Beograd-Skopje in Zagreb-Sarajevo. Iz Beograda bo letalo odletelo vsak dan (razen ob nedeljah) ob 16, prispelo v Zagreb ob 17,45, odletelo iz Zagreba ob 18,15 in prispelo v Ljubljano ob 18,45. Iz Ljubljane se bo vračalo ob 7, iz Zagreba bo odletelo ob 8 in prispelo v Beograd ob 9,45.

VREMENSKO POROČILO

Stanje 12. marca: Včeraj omenjeni hladnejši morsk zrak je pomagal preplaviti Slovenijo in izval nekaj manjših krajevnih padavin, zlasti na vzhodnem Stajerskem. Temu pa je nenadno sledil nov vdor mnogo hladnejšega zraka iz področja zahodne Rusije, ki je izval ponovno močnejše padavine skoro po vsej Sloveniji. Na Jezerskem je celo snežilo. Temu prodoru hladnega zraka naglo sledi dva barometriška maksima, ki se zblizujeta in imata skupno smer proti srednji Evropi. V zvezi s tem je računati s skorajšnjim razjasnitvijo.

V Sloveniji so bile jutranje temperature med 0° do +4°, popoldanske pa med +3° in +7°, v Ajdovščini +10°.

VREMENSKA NAFODV

za soboto 13. marca

Zboljšanje do delne ali celo popolne razjasnitve, zelo hladno.

Tudi stroj nam bo pomagal reševati vprašanje dveh klasov

Slavni ruski rastlinoslovec K. A. Timirjazev je vse svoje življenje in delo posvetil kmetijstvu. Bil je neustrašiv borec za dvig hektarskih donosov, ki so bili v caristični Rusiji tako nizki, da niso mogli zadostno hraniti kmeta samega. Po primeri, ki jo je bral v znani mladinski knjigi »Guliverjeva potovanja«, je v nekem svojem javnem predavanju izjavil, da je zanj osnovno vprašanje, kako vzgojiti dva klasa tam, kjer je dotlej rasel samo eden. Timirjazev, ki je še doživel Oktobrsko revolucijo in prve dneve novega, naprednega ustvarjanja v Sovjetski zvezi, je iskal rešitev vprašanja dveh klasov v preučevanju nastane in njenih zahtev.

V svoji učeni vni se je nekoč temeljito zmotil. Napadel je danes po vsem svetu znanega ruskega pedologa (preučevalca zemlje) Dokučajeva. Očital mu je, da je s stališča kmeta velika napaka, imeti zemljo za samostojni smoter in predmet preučevanja, neodvisno od rastline. Nadaljnji razvoj kmetijske znanosti ni pritril tej Timirjazevi sodbi. Pedologija ali nauk o zemlji se je razvila v takem obsegu, da si danes ne moremo zamisliti napredka kmetijstva brez resne pedološke osnove. Dokučajev in njegova pedološka šola sta zaslovela po vsem svetu, ker sta dala raziskovanju zemlje moderno smer.

Zakaj pripovedujemo vse to in kakšno zvezo ima z našimi prizadevanji dvigniti hektarske donose? Pogosto in upravičeno poudarjamo veliko važnost mehanizacije kmetijstva. Ko zagovarjamo uvajanje strojev v naše kmetijstvo, pa čisto — podobno kakor v opisanem primeru Timirjazev — presojamo stvar enostransko. Vse preveč nam sili pred oči tista nedvomno velika in važna prednost stroja, da lahko nadomesti mnogo delovnih rok in jih sprosti za delo v industriji ali v drugih gospodarskih panogah, ki pogrešajo dovolj delovne sile. Vse preveč pa mislimo na stroj in njegov vpliv na dvig hektarskih donosov. Tega vpliva bi se morali naši kmetje bolj zavedati in prepričani smo, da bi potem mehanizacija še hitreje napredovala.

Prav pedolog so bili tisti, ki so s svojim preučevanjem zemlje, njenega sestava in njenih svojstev veliko pripomogli, da danes pravilno vrednotimo pomen stroja v borbi za dvig hektarskih donosov. Ni težko razumeti, da bo rastlina bolje uspevala, če bo imela v zemlji na razpolago več hranljivih snovi. Prav zato moramo pri pripravi zemlje misliti na to, kako ji bomo omogočili, da bo dosegla čim več hranljivih snovi, ki so v neposredni okolici njenih korenin. Rešitev je v pravilnem obdelovanju, predvsem pa v dovolj globokem preoravanju zemlje. Izkušnje so že v mnogih primerih pokazale, da je bil na dveh enakih velikih parcelah, ki sta imeli v sebi enako količino hranljivih snovi, hektarski donos višji na tisti parceli, ki je bila globlje preorana.

Pri nas običajno oranje z vprežno (govejo) živino redko seže globlje kakor 15 do 18 cm. Čeprav je v Sloveniji veliko zemlje, katere sestav dopušča globlje oranje, se ga ne poslužujemo, ker naša živina, ki je le prebogato slabo krmljena, ne zmore tolikšnega napora. Brez težav pa zmore globlje oranje traktor. Zato traktor ne orje samo hitreje, temveč tudi bolje.

Z globljim oranjem dosežemo, da se poveča plast žive, rodne zemlje in da se izboljšajo važna njena svojstva kakor zračnost, sposobnost za prepuščanje oziroma zadrževanje vode itd. Tako damo koreninam možnost, da prodrejo globlje v zemljo in črpajo hranljive snovi tudi iz tistih slojev, kamor prej niso prodirale. Rastlina ima tako večje zaloge hrane in vode. Posledica je, da bolje uspeva in več rodi. Izreden pomen pa ima globoko oranje v sušnih krajih in sušnih letih, ker pomaga zadrževati potrebno vlago v zemlji.

Takšen je delež traktorskega ora-

nja pri dvigu hektarskih donosov. Kmetijstvo pa pozna še vrsto drugih strojev — mnoge bomo pri nas uvažali šele prihodnja leta — ki prav tako ne opravijo dela samo hitreje in lepše, temveč vplivajo tudi na dvig hektarskega donosa. Naj spomnimo samo na strojno setev. Njena velika prednost ni samo v tem, da nam prihrani mnogo semen. Stroj položi seme v zemljo veliko bolj enakomerno, kakor še tako spreten seialec z roko. Vsako seme dobi v zemlji dovolj velik življenjski prostor, da lahko črpa iz nje vse, kar potrebuje. Pa tudi nad zemljo se lahko nemoteno razvija. Pri krompirju je na primer dokazano, da je možno doseči s strojno saditvijo krompirja 10% višji hektarski donos. Letos bodo naše kmetijske strojne

Sklepanje pogodb za traktorsko oranje v pomladanski setvi se je končalo s popolnim uspehom

Od 15. januarja do 28. februarja so v Sloveniji sklepali pogodbe za traktorsko oranje v pomladanski setvi. Letos so to sklepanje prvič vodili okrajni in krajevni ljudski odbori.

Čeprav se je sklepanje zaključilo s popolnim uspehom, nas pa njegov razvoj nikakor ne zadovoljuje. Ljudski odbori so v začetku pokazali od tega važnega vprašanja veliko mlakost. Sklepanje pogodb se je dejansko začelo šele konec januarja. Do 15. februarja je bilo podpisanih pogodb komaj za 8% po planu predvidenih površin. Šele ko so po 15. februarju prišli na pomoč okrajni aktivisti in brigadirji ustrojev, se je položaj naglo izboljševal.

Bilo bi na napačno priplisovati takšen razvoj sklepanja pogodb samo mlakosti in premajhnemu razumevanju krajevnih odborov. Dejstvo je, da so kmetijski referenti po okrajih zelo zaposleni in da bi bilo potrebno okrajne kmetijske referate okrepiti z dodelitvijo več delovnih sil. Glede sklepanja pogodb za kmetijska strojna dela je že sklenjeno, da bodo kmetijski referenti v tistih okrajih, ki pridejo v poštev za traktorsko oranje in druga kmetijsko-strojna dela, pomagali Gustrojevi agronomi in brigadirji.

Do danes je sklenjenih že toliko pogodb za traktorsko oranje, da je

postaja prvič s stroji okopavale in osipavale krompir in koruzo. V večjem obsegu se bo nadaljevalo strojno sajenje krompirja, ki smo ga začeli že lani, in morda še kaj drugega. Tudi ta strojna dela in tista, ki bodo prišla na vrsto prihodnja leta, bodo prispevala, da se bo dvignil hektarski donos. Tako bo stroj tudi pri nas, vsako leto v večjem obsegu, pomagal reševati vprašanje dveh klasov, ki je mučilo Timirjazeva. Potrebno je le, da stroju čim prej in čim bolj na široko odpremo vrata na vsa naša polja in njive, v vinograde in sadovnjake. Kmetja za strojno delo ne bo težko pridobiti, ko bo vsaj enkrat videl, spoznal in občutil njegovo pravo korist ter se zavedel, da je stroj njegovo bogastvo, ki mu odpira boljše čase.

Gustroj prevzel z njimi obveznosti, ki dosežejo 92% njegovega plana pomladanskega oranja. Ker je Gustroj med tem odstopil večje število traktorjev državnim posestvom, obremenujejo sklenjene pogodbe strojno njegovo zmogljivost. Zato je nadaljnje sklepanje pogodb za pomladansko setev ustavljeno. Letošnji pomlad bo v Sloveniji preoranih s traktorji okoli 13.000 ha.

Največji uspeh je v sklepanju pogodb dosegel Ustroj v Ajdovščini, ki je prekoračil svoj plan za 108%. Na drugem mestu je Ustroj v Novem mestu, ki je prekoračil svoj plan za 26%, na tretjem pa Ustroj v Celju, ki je prekoračil svoj plan za 3%. Ustroj v Mariboru je sklenil pogodb le za 65% planirane površine. Ustroj v Murski Soboti pa za 52%. Upoštevati pa je treba, da je imel Ustroj v Mariboru zelo visok plan.

Na področju Ustroja v Ajdovščini se je oranje že začelo, drugod pa se bo začelo verjetno prihodnje dni. Računajo, da bo tja do srede maja že končano. Letošnji uspeh v sklepanju pogodb nas ponovno prepričuje, da si stroj vedno bolj uira pot v naše kmetijstvo. Koristne posledice ne samo za sprostitve delovne sile, temveč tudi za dvig hektarskih donosov se bodo kmalu pokazale.

Industrijski izdelki v skladišču goriške okrajne poslovne zveze

V skladiščih Okrajne poslovne zveze v St. Petru pri Gorici vse dela. Blago iz Ljubljane vozi dnevno. Odgovorni se zavedajo, da blago ne sme stati v skladiščih, ampak mora takoj v kmetijske zadruge, ki so ga naročile. Na sliki vidimo uslužbenca skladišča goriške poslovne zveze, kako oddaja zadruzi blago, ki ga ljudje na vasi komaj čakajo. Vezane cene so razveselile goriško ljudstvo. »Sedaj bo pa slo« — je povedal kmet iz Kronberga. Pa bo res slo, Kmetje na Goriškem so že krompir posadili, trte obrezali, travnike počistili in se že pripravljajo za nova dela. Večina njih se je zavezala, da bo pridela prodajala zadrugam, ki bodo skrbele, da bo kuhinja preskrbljena z vsem potrebnim, da bodo stroji in druga kmetijsko orodje pri roki. Goriška dekleta pa se veselo kako lepo se bodo lahko oblekle. Veselo bo na Goriškem. Pridne roke goriškega ljudstva si bodo priborile blagostanje in zadovoljstvo.

Delovni kolektiv Tovarne kovinske galanterije si je v tekmovanju s tovarno Saturnus priboril prehodno zastavo

Ob ustanovitvi oddelka za zadrage v Tovarni kovin, galanterije (EKA) v Ljubljani septembra 1947 je delovni kolektiv napovedal tovarni »Saturnus« in tovarni »Seta« trimesečno tekmovanje. To tekmovanje je bilo razdeljeno na 5 skupin, ki so obsegale proizvodnjo, tehnično organizacijo, disciplino, kulturno prosvetno delo in strokovno vzgojo. Za tekmovanje je vladalo veliko zanimanje, saj je hotela biti vsaka tovarna zmagovalka. Kljub težočam, s katerimi so se morale boriti posamezne tovarne, so bili doseženi pomembni uspehi. Na proslavi preteklo soboto je komisija razglasila za zmagovalko Tovarno kovinske galanterije, ki je z 9398 točkami premagala tovarno »Saturnus« (8762 točk), medtem ko se tovarna »Seta« v Tacnu zaradi reorganizacije ni mogla do konca udeleževati tekmovanja. Obe sindikalni podružnici sta pripravili prav lep program v dvorani Dečjega vzgajališča v Mostah, ki so

jo napolnili delavci in nameščenci tekmujočih tovarn. Slavje je otvoril predsednik sindikata podružnice Saturnus-tov. Merzlikar, ki je v svojem govoru poudaril, da je tekmovanje najboljša oblika izpolnjevanja plana. Za njim je tajnik KOZ-a tov. Rihard razglasil rezultate tekmovanja in proglasil Tovarno kovinske galanterije (EKA) za zmagovalko, ki je prejela krasno prehodno zastavo v svoje varstvo. Zastava je prehodna in se bo podeljevala mesečno tisti tovarni, ki bo v tistem mesecu zmagala. Novo mesečno tekmovanje se bo začelo s 1. aprilom t. l. Po razvitu zastave so bili razglašeni za udarnike in udarnice tovariši in tovarnice iz Saturnusa, nagajeni pa so bili tovariši in tovarnice iz Tovarne kovin, galanterije in tovarne »Seta«. Zatem se je razvil skrbno pripravljen kulturni program, ki so ga izvedli tovariši in tovarnice EKE in Saturnusa. Ženski pevski zbor tovarne Saturnus je zapel tri pesmice,

tov. Janez Horvat je recitiral Župančičevo »Kovaško«, nakar je sledil slavonski ples v narodnih nošah in duet tovarišic s spremljevanjem kitare. Člani in članice sind. podruž. EKE so zaplesali seljantico in ruski ples »Kazačok«, ki so ga morali med viharim odobravanjem ponoviti. Tovarišica Sarda iz tovarne Saturnus je zapela dva solospeva, igral-ska družina tovarne Saturnus pa je za zaključek uprizorila Linhartovo dvodejanko »Županova Micka«.

Trimesečno tekmovanje je pokazalo zlasti v Tovarni kovinske galanterije, da se je delavstvo in nameščenstvo dobro zavedalo prevzete naloge in so se uspehi pokazali zlasti v zadnjem tromesečju, ko se je proizvodnja zvišala za 74%. Delovni kolektiv te tovarne si je zastavil novo nalogo, da bo v drugem letu Titove petletke še bolj okrepil svojo zavest in poglobil požrtvovalnost, da bo plan izpolnjen še pred določenim rokom. — Janez Horvat.

Prvi dan prostovoljnega dela v Ljubljani

Povsod je že skopnelo, le umazani kupi snega sem in tja še kljubujejo pomladanskemu soncu, okoli njih pa že poganja prvo popje.

Ljubljancani so ta teden drug za drugim odlagali zimске snujke. Pa še nekaj jim dela skrbi: letos bo treba preurediti Ambrožev trg, Dolenjsko cesto, dokončati dela na stanovanjskih hišah v Šiški in kdo ve, kaj vse bo še treba letos narediti. Kar narobe je prišel pred kratkim zapadli sneg; še dobro, da ga je tako hitro pobralo. Danes je vsaka ura, da celo vsaka minuta dragocena, če jo izgubijo prekritih rok. Leto je kratko, treba pa bo mnogo narediti.

»Kam pa tako urno, Slava?«
»Na prostovoljno delo na Dolenjsko cesto.«

»Jaz tudi. Greva pa skupaj!«
Tako so se pozdravljali v aredu znanici in znanke. Mnogo dela jih čaka. Toda delo je prišlo že vsem tako rekoč v kri.

Cele kolone ljudi se pomikajo po Dolenjski cesti in se razporejajo ob njej po skupinah. Na kraju samem dobe orodje. Lopate in krampi veselo zveneč udarjajo ob trdi cestni tlak, ki ga je treba razkopati. Sem pa tja se tudi pokaže kakšna iskra, ko jeklo udari ob kamen. Toda kjo bi si zaradi tega delal preglavice! Drugi udarni krepkeje in že se kamen odvali, nato pa ga kar z roko vrže na vidno rastoč kup. Ob cesti bodo zrasle hiše, zato je treba izkopati jarek za vodovodne cevi in kanalizacijo, pa bi se kamen ustavljal! »Ven z njim, saj bomo kmalu na mehkejšem kopali!«

In res se pod trdim cestiščem že kaže mehka ilovica. Led je prebit in delo gre hitreje od rok. Udarni s krampom, pa ga iz mehkega materiala komaj izdereš. Udarni enkrat, pa je več nakopane kakor prej po petih udarcih. Kar lepo se človeku vidi, ko gre delo tako hitro od rok.

»Lej, lej, Frane, kako so danes pridni, tudi tvoji buldožerji bi jih težko dohajali. Letos bodo ljubljanski prostovoljci kar sami naredili cesto.«

je z zadovoljnim nasmeškom dejal delovodja sotovarišu in razporejal prihajajoče prostovoljce na delo.

»Kar tu začnite! Komaj utegne vse sprobi razporediti, toliko jih je. Glej, tam prihaja že zopet nova skupina, pa kar z zastavo in pojo: »Mi smo mladi radnici!«

»Oho, mladina! Odkod pa ste?« Od vsepovsod lete vprašanja.

»Učiteljčki!«
»Prav, prav. Bodoči učitelji bodo morali mladino vzgajati, da bo imela veselje do dela!« jih bodrijo.

Čez nekaj minut vira ob cesti zastava, mladinci pa so že vsi zatopljeni v delo kopali jarek. No, pa tudi starejši ne zaostajajo za njimi. Jarek postaja vse globlji in globlji, kupi zemlje in kamena pa so ob vsakem udarcu višji. Med najmarljivšeji delavci so prav gotovo delavci in delavke s terena Rudnik in Galjevica, člani sindikatov vladnih ustanov, pa uspešno tekmujejo z njimi. Različne zbirališče in opazke letijo na račun

gledalcev, tako da še čisto zaženo kopati, da jih ne bi bilo sram. Tudi mali 10. letni Jurček vihti kramp, čeprav mu vseh spodleti.

»Koliko ur boš naredil, Tone?«
»Toliko, kolikor bo potrebno!« odgovorijo starejši možakar. Že lani je dobil zlato in srebrno značko, letos jo bo pa spet. Njemu bodo gledali številni drugi delovni prostovoljci. Ljubljana mora postati moderno urejeno mesto, ki bo vredno časti glavnega mesta Slovenije. Ljubljancani bodo z vsemi silami delali, da bo bodoči pokolenjem zagotovljeno lepše in udobnejše življenje v naši beli Ljubljani. Za ta cilj mora res sleherni Ljubljancan zastonj vse svoje sile, da bomo ob koncu leta lahko rekli: Izpolnili smo letošnje naročilo našega maršala Tita. Prvi dan prostovoljnega dela pa nam jameči, da je v srohi vseh delovnih ljudi v Ljubljani že narajen tih šepet: Delati bo. mo vsi in si zaslužiti še ne zlato pa vsaj srebrno značko prostovoljnega dela!

Prostovoljni delavci in delavke s terena Galjevica in Rudnik kopajo jarek za vodovodno napeljavo na Dolenjski cesti

Cene Kranjc

S Partizanko

Ladijski dnevnik

Australija

8. do 27. januarja 1948.

Ko smo se v prvih popoldanskih urah 8. januarja zasedli na morju pred Fremantlom, smo bili vsi veseli, potniki in mornarji. 28 dni vožnje od Spilota do Avstralije je bilo kar dovolj.

Proti tretji uri je priplul k Partizanki precej velik čoln. Blizu 20 ljudi je splezalo z njega po spuščeni lestvi na našo ladjo. Vsi so se zelo resno držali.

To je bila komisija, ki naj bi sprejela 810 novih avstralskih prebivalcev: skupina zdravnikov, skupina uradnih ljudi, ki naj bi pregledali potne liste, listine in dovoljenja, skupina carinikov in pet ali šest novinarjev.

Najprej so začeli posloovati zdravniki. Prvi so korakali mimo njih mornarji, vsi po vrsti od komandanta do slaščičarja. Potem smo se vrstili potniki.

Ta stvar je bila hitro opravljena. Vse je bilo v redu.

Precej počasneje je šlo s kontrolo potnih listov in s pregledovanjem dovoljenj za izkrcanje v Avstraliji.

Uradni ljudje, ki so imeli posla s temi stvarmi, so zasedli bar in plesni salon. Treba se je bilo javiti pri petih, šestih mizah, da si bil zapisan, kakor določajo zakoni in urede.

Manj podjetni potniki so prišli na vrsto šele proti 3. jutranji uri. Tudi z dokumenti je bilo vse v redu.

V zelenem salonu so posedli novinarji in pridno beležili, kako smo se vozili, kako živimo in kaj delamo v Jugoslaviji.

zanimali so se, če bodo novi priseljenci »dobri državljani« Avstralije.

Zal se je pozneje pokazalo, da avstralski novinarji ne pišejo tega, kar silijo in vidijo, pokazalo se je, da pišejo to, kar je všeč njihovim gospodarjem.

Cariniki so nam medtem zapečatili našo gostilno in trafiko. Tako napravijo na vsaki ladji, ki pride v avstralske vode. Tako so že stari avstralski predpisi, da v Avstraliji in v avstralskih vodah ne sme nihče ničesar prodajati, če niso blago zacinili avstralski cariniki.

Naš bar se je odprl šele 27. januarja zvečer, ko smo se že po vrtniti iz Sidneja poslovili tudi od Fremantla. Tako smo bili v Avstraliji prav za prav 19 dni.

Veliki motorni čoln, poln pozdravljal-jočih in počelih ljudi, so se vse popoldne in ves večer vozili okrog Partizanke. Naši Jugoslovani so nas prišli pozdravit.

Z našimi izseljenci smo se mnogo pogovorili šele naslednji dan, 9. januarja, ko smo pristali v pristanišču Fremantla.

K Partizanki so začeli prihajati v večjih in manjših skupinah že proti osmi uri. Ves dan so ostali pred ladjo. Niti vroče sonce jih ni pregnalo, menda so pozabili tudi na kosilo. Što in sto vprašanj so imeli, vse so hoteli vedeti: Kako je to, kako je ono? Ali je dovolj dela? — Dovolj! Dovolj! — Ali je naša vas pod Jugoslavijo ali Italijo? — Zal, pod Italijo je! — Kaj nam vzameš s so-

boj? Ali imate dovolj blaga? Pa kruha?

— Imamo za potrebo! Blaga pa ne puščaj v Avstralijo! — Toda jaz nisem bogati! Ali naj se vseeno vrnem? — No, to pač ni ovira za vrnitev! — Toda jaz sem Makedonec! — Samo pridli! — In ves dan tako, ves dan tako, vse do večera, ko smo odpluli proti Sidneju.

»Na svidenje!«
Imamo že vrsto znancev in prijateljev!

»Kmalu pridite nazaj!«
9. januarja smo izkrcali v Fremantlu večji del Maltežanov in del Ciprčanov.

Zahvaljujemo se novim Jugoslavij, da je poslala v Avstralijo svojo ladjo! Težko smo čakali nanjo! Ponosni smo na Partizanko! Tudi v Partizanki vidimo našo domovino! Partizanka je prva jugoslovanska potniška ladja, ki je priplula v daljino Avstralijo. Zahvaljujemo se maršalu Titu, velikemu borcu za svobodo jugoslovanskih narodov, velikemu graditelju nove Jugoslavije, velikemu borcu za pravico na svetle!

»Ko smo prišli v Avstralijo, nas ni nihče vprašal, kako živimo, mišne nam ni svetloval, kam naj gremo. Prepričani smo bili samim sebi, z nami so delali kot z najslabšim blagom. Danes je vse to drugače. Naša domovina, ki smo jo morali zapustiti, ker v njej nismo mogli živeti, skrbi za nas in nam nudi možnost, da se vrnemo.«

»Avstralija nas ni prijazno sprejela, rezala nam je najtrši kruh! V času, ko smo sklenili, da se vrnemo domov, da

Ves dan so ostali pred Partizanko

moški! Na Kočjuško je pred dnevi zapa-del sneg!

Ni nam bilo za jed in ne za cigarete, kaj šele za pijačo! Bar bi bil prazen, tudi če ne bi bil zapečaten.

Pet dni smo se držali največ v kabinah. Petnajsteja januarja proti jutru, tik pred Sidnejem, pa se je bilo treba celo v postelji sem pa tja prijeti za stranico, da si bli bolj trden na nemirnih tleh.

V Sidneju smo bili pet dni. Ogledali smo si mesto in njegovo okolico, obiskali etnološki muzej in zoološki vrt. Naš izseljenec so nam bil povsod potrpežljivi tolmači.

V veliki dvorani mestne hiše je priredila Zveza jugoslovanskih izseljencev večerno zabavo: v pozdrav posadki Partizanke, za slovo vračajočim se Jugoslovanom.

Zahvaljujemo se novim Jugoslavij, da je poslala v Avstralijo svojo ladjo! Težko smo čakali nanjo! Ponosni smo na Partizanko! Tudi v Partizanki vidimo našo domovino! Partizanka je prva jugoslovanska potniška ladja, ki je priplula v daljino Avstralijo. Zahvaljujemo se maršalu Titu, velikemu borcu za svobodo jugoslovanskih narodov, velikemu graditelju nove Jugoslavije, velikemu borcu za pravico na svetle!

»Ko smo prišli v Avstralijo, nas ni nihče vprašal, kako živimo, mišne nam ni svetloval, kam naj gremo. Prepričani smo bili samim sebi, z nami so delali kot z najslabšim blagom. Danes je vse to drugače. Naša domovina, ki smo jo morali zapustiti, ker v njej nismo mogli živeti, skrbi za nas in nam nudi možnost, da se vrnemo.«

»Avstralija nas ni prijazno sprejela, rezala nam je najtrši kruh! V času, ko smo sklenili, da se vrnemo domov, da

zapustimo deželo, ki nam je vzela mladost in mnogim tudi zdravje pa Avstraliji spet ni prav, da se Jugoslovani vračamo. Avstralija je napravila vse, da bi množično vrnitev Jugoslovancev preprečila ali vsaj čim bolj ovirala. Reakcionarni avstralski tisk zadnje dni še bolj napada našo državo in vse napredne evropske države, izmišlja si neumnosti, ki jih je težko ponavljati, avstralska vlada je prepovedala izvoz strojev in avtomobilov, omejila izvoz denarja in osebne priloge. Vendar ni sile in ne sredstev, ki bi preprečila pot domov, pot v svobodno domovino!

»Dostojno smo svojo domovino moralno in materialno podpirali, odklej bomo s svojimi rokami pripomogli k njeni rastli!«

Jugoslovani smo povezani s svojo zemljo. Dolgčas nam je po naši pesmi, dolgčas nam je po našem modrem Jadranu. Tudi v najtežjih časih je živela v nas naša domovina.

V Avstralijo so prihajali in še prihajajo posamezniki, posamezniki so iz Avstralije odhajali in še odhajajo. Jugoslovani se vračamo kot strnjena, organizirana enota, ki ve, kaj hoče in kaj dela. Še vedno potujejo iz mnogih dežel sveta ljudje v tujino. Za Jugoslovane je ta usoda minula!

»Dostojno smo svojo domovino moralno in materialno podpirali, odklej bomo s svojimi rokami pripomogli k njeni rastli!«

Jugoslovani smo povezani s svojo zemljo. Dolgčas nam je po naši pesmi, dolgčas nam je po našem modrem Jadranu. Tudi v najtežjih časih je živela v nas naša domovina.

V Avstralijo so prihajali in še prihajajo posamezniki, posamezniki so iz Avstralije odhajali in še odhajajo. Jugoslovani se vračamo kot strnjena, organizirana enota, ki ve, kaj hoče in kaj dela. Še vedno potujejo iz mnogih dežel sveta ljudje v tujino. Za Jugoslovane je ta usoda minula!

»Dostojno smo svojo domovino moralno in materialno podpirali, odklej bomo s svojimi rokami pripomogli k njeni rastli!«

Srečno potujte v domovino, tovariši, ki ste delali z nami! Vsi mi, ki bomo začasno še ostali v tujini, bomo s svojim delom dokazali, da smo vredni vaše Tako so govorili mnogi govorniki v veliki dvorani mestne hiše v Sidneju.

Vatikan in De Gasperijeva vlada proti manifestacijam za mir in svobodo v Italiji

Uvajanje absolutističnega režima, ki je po vsebini in metodah zelo blizu fašističnemu režimu

Rim, 11. marca. (Tanjug) De Gasperijeva vlada in vatičanska »Katoliška akcija« nastopata proti demokraciji in gibanju za mir, ki so ga italijanske žene organizirale po vsej državi.

Žene v vseh mestih Italije prirejajo že mesec dni zborovanja za mir in zbirajo podpise proti vojni in vojnemu bujskemu. V nedeljo 14. marca bi moral biti kongres za mir v Rimu, na katerem bi se vse države, toda De Gasperijeva vlada ga je preprečila, Vatikan pa je po »Katoliški akciji« poslal katoliškim ženskam razglas, v katerem izrečno prepoveduje posamično ali množično udeležbo v manifestacijah za mir in svobodo, ki so jih napovedale žene — članice demokratične ljudske fronte.

Krščansko-demokratski rimski župan je prepovedal ženskam, da bi v prostorih rimske občine shranile zastave, ki jih bodo prinesle na kongres iz vseh italijanskih občin, vojni zločince Orlando pa je v imenu ministrstva za vojsko prepovedal izkazati vojaško čast zastavam italijanskih občin, ki jih krasijo partizanska odlikovanja za vojaške zasluge.

Demokratska ljudska fronta Italije je odobrila program ustavodajne skupščine, ki določa ukinitve fevdalnega kmečkega odnosa in takojšnjo izvedbo agrarne reforme. Program skupščine zahteva razlastitev veleposestev in latifundij, zavarovanje malih in

srednjih posestev, zaščito in razvoj kmetijskih zadrug, vrnitev zemlje kmetijskim zadrugam, ki so jo veleposestniki nasilno odvzeli, osvoboditev poljedelstva pred industrijskim in bančnimi monopoli, davčno reformo v državi in zaposlitev dinarjev in brezposelnih delavcev v kmetijstvu.

Novo ustanovljena demokratska fronta delavcev in nameščenec v javnih službah, ki je stopila v demokratsko ljudsko fronto, je poslala danes razglas italijanskemu ljudstvu, v katerem poudarja, da je krščansko-demokratska vlada podredila vse javne službe in zakone interesom svoje stranke ter jih usmerila proti italijanskemu ljudstvu. Na mnogih področjih nacionalnega življenja so uvedli absolutistični režim, ki je po vsebini in metodah zelo blizu fašističnemu režimu.

Demokratska fronta delavcev in nameščenec v javnih službah poziva italijansko delovno ljudstvo, naj se upre teptanju ustave in demokraciji, svobosti ter zahteva vlado narodne enotnosti in narodne rešitve, ki jo jamči demokratska ljudska fronta.

V Reggio d. Calabria se je začela konferenca delavskih zbormov v južni Italiji in na otoku. Tajnik italijanske generalne konfederacije dela Bitossi je poudaril pomen enotnosti delovnih ljudi v borbi za obnovo države, za demokratske svoboščine in blago-

stanje ljudstva. Navedel je vrsto podatkov, iz katerih je razvidno poslabšanje gospodarskega položaja v državi: padanje proizvodnje, povečanje brezposelnosti, padec cen kmetijskih pridelkov itd. Bitossi je kritiziral usodno vladno politiko, ki onemogoča zamenjavo blaga z državami vzhodni Evropi ter spravlja Italijo pod oblast tujih monopolov.

»Nacionalni odbor za volivno svobodo«, v katerem so predstavniki 13 političnih strank, je na svojem večeršnjem zasedanju v Rimu protestiral proti volivnemu nasilju v Apuliji in Kalabriji, ki je plod nasilnih akcij De Gasperijeve vlade in besne vatičanske propagande proti demokratski ljudski fronti. Predstavniki socialistične stranke in KP Italije Partini in Togliatti sta obtožila krščansko-demokratsko vlado, da je nasiljevala proti ljudstvu fašistične ekvadre, da bi tako z nasiljem ustala množice volivcev, ki sleherni dan manifestirajo svojo naklonenost do demokratske ljudske fronte.

Togliatti je poudaril, da je jezuitska vlada razbila sporazum o mirobiljubni izvedbi volivne borbe z namenom da bi onemogočila demokratsko izvedbo volitev.

Resolucija odbora zahteva, da oblasti takoj prenehajo s fašističnimi izpadi, ki predstavljajo odkrito teptanje zakonov in ogrožajo mir.

ravanju so aretirane Poljske izpušili iz zaporov.

Minister Grosz je na koncu poudaril naklonenost in gmočno pomoč, ki so jo francoski delavci nudili aretiranim Poljakom. Francoski delavci, s katerimi je delal eden izmed aretiranih, so zbrali v kratkem času okrog 17.000 frankov ter jih izročili njegovi ženi.

Minister Grosz se je zatem dotaknil vprašanja izročitve nemških generalov in vojni zločincev, ki so odgovorili za razdejane Varšave. Poljska vlada se je minulo leto obrnila na ameriške okupacijske oblasti v zapadni Nemčiji in zahtevala izročitve nemških generalov Guderiana, Litwitzja, Reinarta, Rodeja, Fohlmannja in Bacha. Ameriške oblasti so odgovorile, da za nekaj časa nujno potrebujejo Guderiana, Litwitzja in Rodeja, da jim je Bach potreben kot prič, za ostalo dvojico nemških vojni zločincev pa sploh niso odgovorile.

Avstrijska vlada je razpustila zvezo političnih preganjancev

Dunaj, 12. marca (Tanjug) Ker je notranje ministrstvo razpustilo zvezo bivših političnih preganjancev policija pa je zapečatila prostore, se je zbralo večer pri tajnistvom zveze več sto bivših pripornikov v koncentracijskih taboriških ki so ogorčeno protestirali proti temu antidemokratskemu sklepu.

Govorec v imenu zveze, je član predsedstva Otto Horn med drugim poudaril, da so razlogi za razpustitve zveze dobro znani. Tudi pred leti so začeli razpustiti demokratske organizacije, vse skupaj pa se je končalo s koncentracijskimi taborišči. Vendar bivši politični preganjanci ne bodo dovolili, da bi jih uničili. Vedno bodo organizirani v boju proti fašizmu in rasnem sovražstvu, v boju za resnično napredno in demokratsko Avstrijo.

Gospodarska komisija v sovjetski coni preosnovana

Berlin, 12. marca (Tanjug) Gospodarska komisija za sovjetsko cono je bila v smislu navedbe maršala Sokolovskega preosnovana. Za predsednika gospodarske komisije je imenovan dosedanj brandenburški gospodarski minister Heinrich Rau. Gospodarska komisija bo prevzela posle dosedanjih osrednjih uprav, ki bodo postale kot glavne uprave njen sestavni del. Gospodarska komisija bo hkrati prevzela tudi večjo odgovornost in dobila večjo pooblastila v delu za nadaljnji razvoj gospodarstva v sovjetski okupacijski coni Nemčije.

Gospodarski komisiji načeljuje sekretarjat, sestojajo iz 9 članov. V komisiji bosta tudi dva predstavnika zveze svobodnih sindikatov Nemčije, en predstavnik zveze kmečkih samopomoči, po en predstavnik pokrajini in vsi vodje glavnih gospodarskih uprav.

NOV NAPAD ZDA NA NAČELO O SOGLASJU MED VELESILAMI

Ekonomsko-socialni svet za enako plačilo za enako delo

New York, 11. marca. (Tass) V nadaljevanju kampanje, s katero hočejo omajati Ustanovno listino OZN, je delegacija ZDA pred kratkim predlagala, naj tako imenovani »časni komite« skliče Generalno skupščino in skuša doseči sporazum med stalnimi člani Varnostnega sveta glede omejitve načela o soglasju, ki je, kakor je sovjetska delegacija že ponovno poudarila, temelj Organizacije Združenih narodov. Razen vprašanj glede postopka je navedenih v ameriškem predlogu 31 kategorij, ki bi jih morala po mnenju ameriške delegacije sprejeti večina, to je 7 članov Varnostnega sveta, ne glede na to, ali se sklep nanaša na vprašanja postopka ali ne. Ker dve kategoriji vključujeta sklep Varnostnega sveta, kaj dejansko predstavlja vprašanje postopka, je jasno, da bi mogla večina pod ameriškim vodstvom z izkoriščanjem predhodne »procedurne« rešitve vsiliti sklep o vsakem važnem vprašanju. Razen tega bi sprejetje ameriškega predloga pomenilo ukinitve načela o soglasju pri sklepanju o rešitvi sporov, ali pri dajanju priporočil za reševanje sporov, ki ogrožajo mednarodni mir in varnost. Po ameriškem predlogu naj bi se načelo o soglasju ne uporabljalo pri sklicanju konferenc za spremembo Ustanovne listine. ZDA predlagajo tudi, naj se ukine načelo o soglasju pri reševanju vprašanj novih članov v OZN.

Ekonomsko-socialni svet je sprejel z ogromno večino resolucijo, ki poziva vse države — članice OZN, naj izvajajo načela Ustanovne listine o enakem plačilu za enako delo za moške in ženske.

Ekonomsko-socialni svet je prišel razpravljati o tem na zahtevo Svetovne sindikalne federacije. Na prejšnjih plenarnih sejah je predstavniku Sovjetske zveze Arutinjanu uspelo preprečiti poskuse, da se ne bi o tej stvari razpravljalo, za kar se je zlasti prizadeval britanski delegat. Socialni komite Sveta je pod predsedstvom beloruskega predstavnika Hamirskega predložil resolucijo, ki jo je Svet na današnji seji sprejel.

Britanski predstavnik Phillips je znova skušal, da bi iz resolucije odpravil odločbo, ki zahteva, da morajo države — članice OZN izvajati načelo enakega plačila v vseh primerih, ne glede na narodnost, jezik in vero.

Za resolucijo je glasovalo 41 članov Sveta, medtem ko so se Velika Britanija, Avstralija in Nova Zelandija vzdržale glasovanja.

Gerhard Eisler - Trygve Lie

New York, 10. marca. (Tass). Znan nemški protifašist — emigrant Gerhard Eisler, ki ga hočejo ameriške oblasti pregnati, se je obrnil na generalnega sekretarja Združenih narodov Trygve Liea s prošnjo, naj

mu omogoči vrnitev v domovino, da ga vlada ZDA ne bi več preganjala. V pismu poudarja Eisler, da je njegovo trpljenje sramotna stran v zgodovini ZDA. Pregarjanje nedolžnega človeka, ki je vse svoje življenje posvetil boju proti reakciji in fašizmu in ni nikdar škodoval amerškemu ljudstvu ali ameriški vladi, nikakor ni v skladu z demokratskimi načeli.

Naknadni ameriški kredit za »nujno pomoč«

Washington, 11. marca. Reuter poroča, da je predsednik Truman zahteval od Kongresa dopolnilni kredit 55 milijonov dolarjev za »nujno pomoč« Franciji, Italiji, Avstriji in Kitajski, ker so odobreni krediti že potrošeni. Kakor je znano, sta lanske jesen senat in predstavniški dom izglasovale kredit v višini 597 milijonov dolarjev, toda kreditni odbori obeh domov so ta kredit znižali na 522 milijonov dolarjev. Tedaj so prav tako mislili, da bodo ti krediti dovolj visoki, dokler ne bodo sprejeli »Marshallovega načrta«.

Agencija France Presse poroča, da je francoski veleposlanik v Washingtonu podpisal danes francosko-ameriški sporazum o finančni pomoči za nabavo orožja. Na podlagi tega sporazuma bodo ZDA odprle francijski kredit v znesku 50 milijonov dolarjev za nakup orožja in opreme iz ameriških vojni presežkov.

Sile, ki podpirajo Henry Wallacea, vedno bolj naraščajo

New York, 10. marca. (Tass). Borba za določitev kandidatov republikanske stranke za predsednika ZDA zavzema vedno ostrejšo obliko, zlasti po poročilu iz Tokia, da je general MacArthur pripravljen sprejeti kandidaturu, če mu jo bo ponudilo ameriško ljudstvo. Za kand. republikanske stranke prihajajo v poštev tudi guverner države New York Dewey, senatorji Taft, Harold Stassen in Arthur Vandenberg, predsednik Predstavniškega doma Martin in guverner države Kalifornije Worker.

Associated Press se dotika Trumanove izjave, da bo kandidiral za predsednika in priznava, da je prišlo zaradi tega v demokratski stranki do hudih nesoglasij. Vplivni elementi stranke skušajo postaviti drugega kandidata. Po časopisnih poročilih je senator Thomas izjavil, da ni nobenega upanja, da bi Truman na novembrskih volitvah zmagal. Člani Predstavniškega doma Rankin, Rivers, Andrews in Harris so sporočili, da bodo nastopili proti Trumanovi kandidaturi.

Dosedanji razvoj predvolivne borbe pravi, da so sile, ki podpirajo kandidata tretje stranke Henry Wallacea, mnogo močnejše, kakor so mislili republikanci in demokrati. Ze v 24 državah so ustanovljene organizacije, ki vodijo borbo za izvolitev Wallacea.

Nekateri so menja, da se bo predhodni volivci iz demokratske stranke v tretjo stranko znatno povečali v prihodnjih mesecih, če se ne bodo izboljšali mednarodni položaj in življenjski pogoji v ZDA. Wallace uživa največjo podporo v državah New York, Illinois, Kalifornija, Pensilvanija in Michigan.

Senator Glan Taylor je ostro napadel v senatu Marshallov načrt. Dejal je, da program »pomoči« ne upošteva vloge, ki bi jo morala pri tem igrati Organizacija Združenih narodov. Očital je zunanjemu ministru, da podpira OZN samo z besedami. Sovjetska zveza skuša ustvariti mir, vendar spletke ZDA ovirajo njene napore za mir.

Črnci za Wallacea

New York, 11. marca (Tanjug). Eden od redkih sodnikov črncev v Združenih državah Amerike, Joseph Rainey, dolgoletni član demokratske stranke iz Filadelfije, je sporočil, da bo kandidiral na volitvah za kongres na listi neodvisnega kandidata Henry Wallacea. Kot razlog za kandidaturu je navedel, da sta demokratska in republikanska stranka pokazali popolno brezbrzičnost nasproti 350.000 črnih prebivalcev Filadelfije. Rainey je predsednik filadelfijske frakcije združenja za napredek črncev.

Zahodne velesile proti prevzgoji nemške mladine

Berlin, 11. marca. (Tanjug) Zavezniški nadzorstveni svet za Nemčijo je proučeval prošnjo zveze svobodne nemške mladine za odobritev njenega delovanja po vsej Nemčiji. Maršal Sokolovski je izjavil, da sovjetsko po veljstvo podpira prošnjo svobodne nemške mladine, ki je dokazala, da resno deluje za demokratsko prevzgojo nemške mladine, medtem ko v zahodnih conah ustanovljajo militaristične in fašistične mladinske organizacije. Je kot so »Vikiška mladina« in »Orlik« v britanski coni ter »Mladinska zveza južnih Nemcev« in »Skavti« ter drugo podobne organizacije v ameriški coni.

Sokolovski je poudaril, da je vzgoja mladine v zahodnih conah v rokah fašističnih elementov. Predsednik hitlerjevskih »Sportne zveze« Dr. Dünz je športni voditelj mladine v ameriški okupacijski coni.

Taka politika ni v skladu z načeli Potsdamskega sporazuma in je zato potrebna, da zahodna okupacijska oblastva prenehajo z zaviranjem dejavnosti nemške demokratske mladine. Predstavniki Francije, Velike Britanije in ZDA niso hoteli ugoditi prošnji svobodne nemške mladine. Vprašanje je bilo odstavljeno z dnevnega reda.

Finska delegacija za pogajanja s Sovjetsko zvezo

Moskva, 10. marca. (Tass) Vsi listi poročajo, da je večeraj predsednik Finske imenoval delegacijo, ki se bo pogajala z ZSSR o sklenitvi pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju. Delegaciji predseduje ministri predsednik Mauno Pekela, člani pa so minister za zunanje zadeve Enkel, minister Sveto, notranji minister Leino, poslanci Peltoner, Kekonen in Sederholm. Predsednik delegacije ima pooblastilo, podpisati dokumente, ki bi mogli biti posledica pogajanj.

Delavski razred Madžarske je izvojeval največjo zmago

Budimpešta, 10. marca. (Tanjug). »Szabad Nep« pravi o rezultatu kongresa socialdemokratske stranke, da je izvojeval delavski razred Madžarske eno največjih zmag. Iz delavskega razreda so bili vrženi izdajalci in tuji agenti. Kongres se ni izjavil za kompromis z imperialističnimi agencijami, temveč za enotno delavsko stranko in je s tem zaključil borbo znotraj delavskega razreda. Z ustvaritvijo enotnega delavskega razreda je stopil madžarski narod trdno na svoje noge.

Kratke vesti

Madžarsko-romunska finančna pogajanja. Madžarski finančni minister Miklos Nyaradi je odpotoval v Bukarešto zaradi finančnih pogajanj.

Ob zlonamernem napadu newyorškega radia na madžarsko demokracijo je poslalo ministrstvo za zunanje zadeve poslanstvu ZDA v Budimpešti, ki to, v kateri protestira proti izmišljotinam newyorškega radia. Newyorški radio je 7. marca trdil, da novinarji iz zapadnih držav ne morejo na Madžarsko, da vlada onemogočuje delo opozicijskega tiska in prepoveduje uvažanje tujih listov. Poslanstvu ZDA v Budimpešti je zelo dobro znano, da novinarji zapadnih držav, pa tudi iz Amerike, množično prihajajo na Madžarsko.

Ostanka madžarskega poslanika v Londonu. Poslanik Istvan Bodo je postal ostavko na položaj madžarskega poslanika v Londonu. Poprej je še spravljal vse svoje premočje premoženje v London. Bodo je bil pristaja desne krila socialistične stranke.

Ciprski delavci so začeli stavkati v znamenju protesta, ker je policija minulo sredo ubila štiri stavkajoče rudarje v rudnikih bakra, ki so last Američanov. Rudarji v rudnikih bakra stavkajo že od 13. januarja, ter zahtevajo povišanje medz in 40urni delovni teden. Delavci v tiskarnah in drugi delavci so pričeli stavkati v znamenju solidarnosti z rudarji.

V francosko luko Villefranche v bližini Nice je priplula britanska letalonosilka »Triumph« v spremstvu treh rušilcev britanske vojne mornarice.

Henry Ford mlaši, ki potuje sedaj po Evropi, je izjavil na tiskovni konferenci v Stockholmu, da bo Švedska nekoč dobivala Fordove avtomobile iz Anglije, Francije in celo iz Nemčije.

Na zborovanju v Kalkuti je sklenil drugi kongres KP Indije ustanoviti novo komunistično fronto, ki bo »borbena zveza delavcev, kmetov in zatiranih srednjih slojev«.

Sodišče je proti položitvi 3500 dolarjev varšine izpustilo znane antisfaiste Gerharda Eislerja, sekretarja KP ZDA Williamsona, sekretarja zveze pomočev Smitha in podpredsednika sindikata delavcev kmečnice industrije Doylea. Sklep sodišča je posledica protestnih demonstracij, ki so jih organizirali sindikati.

Tajništvo stalnega odbora nemškega narodnega kongresa je sklenilo ustanoviti na drugem nemškem narodnem kongresu, ki bo 10. marca, nemški narodni svet. Nemški narodni svet bo kot vsenemško predstavništvo zamenjal dosedanj stalni odbor narodnega kongresa.

Stavka v ladjeladnicah v okolici Liverpoola, ki je trajala 25 dni, se je končala s popolno zmago stavko-joh. Delavci so soglasno sprejeli sklep, da se bodo vrnili na delo.

Indonezijsko ljudstvo vztraja v borbi za neodvisnost

Ogromna naravna bogastva otokov Indijskega oceana, ki tvorijo Indonezijo, bogati nasadi kavčuka, sladkornega trsa, kave, neizmerne riževa, bombažna in tobakna polja, izredno bogata ležišča nafte, svinca in kositra so že od nekdaj privlačila tuje izkoriševalce. Do druge svetovne vojne so vložili v različna podjetja že preko 5 milijard dolarjev. Prav zato je morala po kravi japonski okupaciji mlada indonezijska republika brniti svojo svobodo in neodvisnost proti prvotnim kolonizatorjem na teh otokih — Nizozemcem, ki se nikakor niso hoteli odreči svoje zlate jame. Na eni strani so jih podprli Angleži, ki so upali, da bodo s pomočjo Nizozemcev obranili svoje kapitalne vloge (skoraj eno četrtino od vsega tujega kapitala v Indoneziji) in s tem tudi preprečili prodiranje ameriškega kapitala, na drugi strani pa so jim z veliko vneto prisikali na pomoč ameriški monopoli, ki so si hoteli zagotoviti novo področje za svoje ekspanzionistične in izkoriševalske smote. Nizozemski osvajači so z obema rokama pograbili ponudeno pomoč od obeh strani in seveda pri tem postali popolnoma odvisni od njih.

Da bi lahko čimprej nemoteno začeli ponovno izkoriščati otoška bogastva in

izrabljati ceneno domačo delovno silo, so nizozemski kolonizatorji obenem z angleškimi četami po vojni zasedli važnejša mesta »da bi pomagali očistiti otoke od Japoncev«. To pretežno so porabili zato, da so že v začetku leta 1946, pričeli s strahovladno »policijskimi ukrepi«, da bi zadušili narodno osvobodilno gibanje indonezijskega ljudstva. Istočasno so doma pripravljali orožene sile za večji napad na indonezijsko republiko.

Kakor je poudaril v Varnostnem svetu predstavnik Sovjetske zveze A. Gromiko, je nizozemski napad na indonezijsko republiko v juliju 1947 izrazil ogroženje vseh demokratskih sil v svetu, ki so upale, da bo Varnostni svet izrekel odločilno in pravično besedo ter pozval nizozemske napadalce na odgovor. Toda ti upi so bil zaman zaradi anglo-ameriških spletk, ki ga je šel bolj opogumiti nizozemski osvajač, da so nadaljevali borbo proti indonezijskemu ljudstvu, ki se je dignilo v obrambo svoje svobode in neodvisnosti. Redna republikanska vojska, oborožena po večini z ameriškim orožjem, ki ga je zajela v borbah s sovražnikom, in partizanski odredi v krajih, ki so jih zasedli Nizozemci, so zadajali osvajačem težke udarce. Ker nikakor niso mogli pokoriti svobodoljubne-

ga indonezijskega ljudstva, so se nizozemski osvajači posluževali najhujših hitlerjevskih metod. Mučili in ubijali so vojne ujetnike, požigali vase ter streljali ugledne zastopnike demokratskega prebivalstva.

Republikanska indonezijska vlada se je obrnila na Varnostni svet, ki je izdal odlok, naj prenehajo sovražnosti med Nizozemsko in Indonezijo. Toda Nizozemci so kljub temu nadaljevali s vojaškimi operacijami. Na ponovno pritožbo indonezijske republike so Združene države s svojim glasovalnim strojem dosegle, da

je Varnostni svet imenoval komisijo svetovalec iz predstavnikov držav, ki so podpirale nizozemsko napadalo politiko (ZDA, Belgija in Avstralija). Jasno je, da je ta komisija »dobrih uslug« — kakor so jo nazivali — hotela namesto pravičnega miru čimprej pripraviti teren za osvajalno delo ameriškega kapitala. Ker so čutili močno oporo za svojo napadalo politiko, so Nizozemci kljub prisotnosti komisije nadaljevali z vojaškimi operacijami, nasilji, in množičnimi pokoli.

8. decembra 1947 so se na ameriški

vojni ladji »Ranville« ob prisotnosti »komisije dobrih uslug« začela pogajanja med delegacijama indonezijske republike in nizozemske vlade. Na teh pogajanjih so se Nizozemci trudili, da bi neodvisno indonezijsko republiko vključili v tako imenovane Združene države Indonezije, nekakšno zvezo »avtonomnih in nezavisnih« držav Indonezije, ki bi jo Nizozemci organizirali pod svojo nadvlado. Uspelo jim je, da so do začetka letošnjega leta sestavili marionetne vlade držav Zahodne Jave, Vzhodne Sumatre, Zahodnega Bornea in še nekaj drugih »avtonomnih držav«. Predstavniki teh vlad so sestavili začasn federalni svet, ki naj bi se sčasoma spremenil v začasno federalno indonezijsko vlado.

Ameriški predstavnik v komisiji »dobrih uslug« je z vso silo podpiral nizozemsko nameno s tem, da je pričel spletkariti proti enotnosti republikanskih sil. Nagovarjal je vodje demokratskih nacionalnih strank, naj se odrečejo orožbene borbe, češ da jim bodo na miren način priznane osnovne pravice. Ker je nizozemska vlada v začetku januarja naslovila indonezijski vladni ponovni ultimati, je indonezijska delegacija 17. januarja podpisala premirje — tako imenovani Ranwillski sporazum.

Po tem sporazumu ustavita obe državi vojaške operacije. Razmejitevna črta naj bi bila znana linija Van Mooka. Ta pušča v rokah Nizozemcev vse ozemlje, ki so ga osvojili tudi potem, ko je Var-

nostni svet izdal odredbo, naj prenehajo sovražnosti med obema državama. Na ta način kontrolirajo Nizozemci vse bogate naftne in kavčukove predele na Javi in Sumatri, dočim ostajajo indonezijski republiki samo del centralne Jave in notranji predeli Sumatre. Poleg tega štiti vrsta točk sporazuma interese Nizozemcev brez ozira na življenjske potrebe Indonezijcev. Med drugim predvideva sporazum tudi »svobodno volitve« v roku 6 do 12 mesecev, v katerih naj bi se indonezijsko ljudstvo izreklo za priključitev k združenim državam Indonezije.

Po podpisu sporazuma je bila sestavljena nova indonezijska vlada, v kateri so predstavniki strank, združenih v socialističnem bloku, odrekli sodelovanje. Nova vlada, ki je bila na ta način sestavljena iz zastopnikov demokratskih strank, se je povsem podredila nizozemskemu osvajačemu in njihovim gospodarskim vplivom. Odkrila se je neodvisni vojski, financam in diplomatiki predstavništvu ter spremenila državo v avtonomno področje pod oblastjo Nizozemcev.

Medtem pa široke indonezijske množice ogorčeno protestirajo proti sporazumu z nizozemsko vlado in proti novi domači vladi, ki je izdala interese svobodoljubnega indonezijskega ljudstva. Na množičnih mitingih je indonezijsko ljudstvo odločno izjavilo, »da bo kljub trenutnim težavam nadaljevala borbo proti ameriško-nizozemskemu imperializmu« — za svojo svobodo in neodvisnost.

Ob stoletnici marčne revolucije na Dunaju

Sto let prejeto od pomembnega zgodovinskega dne, ko se je zrušil — dobesedno preko noči — zloglasni avstrijski režim, ki je za vse čase povezan z imenom njegovega najvidnejšega predstavnika, Metternicha, zasnovatelja in voditelja »svete aliance«, je pokroviteljice vse evropske reakcije. Po dogodkih v Franciji, Italiji, Nemčiji in na Madžarskem je postal izbruh avstrijske revolucije neizbežen. Velikanski aparat tajne policije, konfidenfov, provokaterjev in špičlet je nadziral vse javno in zasebno življenje in dušil vsako sprostitev duhovnega življenja in gospodarskega razvoja. Kmetije so ječali pod jarmom fevdalnega veleposesa, cenzura je onemogočala vsako svobodno besedo v tisku, neštetje omejitev so zavirale rast industrije, za vsakim nedolžnim sestankom so sumili zaročnice nakane. Čas naj miruje, nobenih sprememb, vse naj ostane pri starem — to so bile smerice vladajočih. Na političnem časopis pri nas se misli nismo smeli, če poezije so se zdele cenzorjem nevarne. Znano je, kako je cenzura ovirala objavljanje Prešernovih pesni. Strašno tesno so bile naše razmere, tesne in majhne. Ali si moremo predstavljati, da je bilo od prve izdaje Prešernovih Poezij, tega največjega literarnega dogodka pri Slovencih, prvo leto prodanih komaj kakih 15 izvodov! Tu imamo merilo za tesnost naših razmer! Ime Slovenije je bilo skorajda nepoznano, šele med revolucijo se je češče pojavljalo. Revolucionarno miselnost si našel pri nas dejansko le pri kmetu, ki so mu podložniška bremena pila srčno kri in pri sila tenki plasti demokratske inteligence, ki je šela pač ideološko, a ne politično. Dočim so imeli drugi razvitejši narodi svoje revolucionarno meščansko, in je pri njih deloval kapitalistični razvoj kot dinami in pripravljala ugodna tla za revolucionarne akcije, smo bili Slovenci domalega brez lasne buržoazije in če je bilo nekaj sledov o njej, je bila povezana s fevdalnega veleposesom. Naše malomeščanstvo, t. j. predvsem naši rokodelci in mali obrtniki, pa so bili zabujeni v celovsko miselnost in zaradi svojega ekonomskega položaja reakcionarni in nasprotni vsakemu gospodarskemu napredku. Buržoazija in naših hleč je bila nemškoavstrijskega in deloma italijanskega porekla. Vodstvo slovenskega gibanja je bilo v rokah konservativne inteligence, predvsem duhovščine. Če to, da smo bili Slovenci brez močnega gospodarskega in duhovnega središča, je oviralo zbiranje naših revolucionarnih energij. Ljubljana je bila glavno mesto Kranjske in nič več. Dunajska revolucija je zato pač dala našemu narodnemu gibanju nekaj zagona, a do revolucionarne akcije se to ni povzpelo. Za to je že skrbelo njegovo konservativno vodstvo, ki je kmalu prešlo v reakcionarni tabor.

Razmere na Dunaju in v dunajskem zaledju

Drugače je bilo na Dunaju. Mesto se je bilo razvilo v gospodarsko središče obsežne države in je šlo zelo blizu pol milijona ljudi. Tu so se družena nasproja, ki jih prinaša kapitalistični razvoj, vse drugače zasirila ko v provinci. Absolutizem prosvetilske dobe je pospeševal ustanavljanje podjetij v predmestju in mestni okolici in poznejša reakcija, kakor se je tudi prizadevala, ni mogla preprečiti naraščanja industrije, ki je hisoče in hisoče obrtnikov pahnila med proletarijat in povzročila med njimi rastočo brezposelnost. Vse plasti naslajajoče moderne družbe, rokodelci, obrtniki, meščani in inteligenci — vse je bilo nezadovoljno in bolj ali manj zrevolucionirano. Kakor povsod v dobi zgodnjega kapitalizma izkoriščanje delavstva, žena in otrok ni poznalo meje, ni bilo niti sledu o kakih preskrbi za starost in bolezen, stanovanjske razmere so bile neznozne, najemnina je požrla tretjino zaslužka, pri tem pa so bila delavska stanovanja v predmestjih bolj podobna brlogom ko človeškim bivališcem. Reakcionarni režim, opirajoč se na fevdalno veleposes, na birokracijo in cerkev, je čutil, da se nezadovoljnost nevarno zaostruje. Bal se je revolucije in jo skušal s poostrenimi policijskimi sredstvi preprečiti. Zasila in priloznostna zemeljska dela naj bi nekoliko omilila brezposelnost. Ti zemeljski delavci so dali potem v revoluciji najtrdnjeje organizirane bojne čete.

Značilnost dunajske marčne revolucije je vloga študentov. Razumljivo nam to postane, če pomislimo, da so bili edino idejno razgiban element in če poznamo razmere, v katerih so živeli. Velika večina je živela v največji bedi in je gladovala. Povrh pa študirajoča mladina ni imela nobenih izgledov za prihodnost. Sej se je vsaka področnost dušila. Svobodni poklici so vsi klavirno zivotali, in v službo v državni birokraciji si prišel le s protekcijo, da si potem lahko med aktil sedel in plesnil. Sprito krutega zadržanja vsakega svobodnega duhovnega življenja je bilo študentsko edino ideološko kolikor toliko pripravljeno za revolucionarne akcije. Ni se dalo preprečiti, da ne bi v majhnih krožkih prebiralo prepovedane knjige in debatiralo o perečih vprašanjih. Seveda tudi ono ni imelo jasne cilja in načrta. V tem je odločna razlika med veliko francosko in med marčno dunajsko revolucijo. Francosko meščansko revolucijo so pripravljali njeni idejni predhodniki, enciklopedisti, Voltaire, Rousseau, Montesquieu, dočim je bilo v predmestni dobi vsako duhovno življenje zahteto in je bilo elementarno nezadovoljstvo glavni motor prvih revolucionarnih akcij. Povrh je imela francoska revolucija svoje velike voditelje, ki jih je dunajska tako pogrešala.

Možica ob razglasitvi svobosčin 1. 1848 pred dunajskim dvorom

Izbruh revolucije

Po februarjski revoluciji v Franciji je politična napetost med dunajskimi ljudskimi množicami od dne do dne naraščala. Bilo je treba samo povod, in plamen revolucije bi bil zažgal mesto. 13. marca so študentje poslali vladi spomenico s svojimi demokratskimi zahtevami. Vlada ni odgovorila. Prej že so se bili povezali z rokodelci in predmestnimi delavci. Zdaj so šli na ulico. Pridruli so se jim množice malomeščanov in delavcev. Pred deželnim dvorcem je prišlo do burnih demonstracij zoper vlado in Metternicha. Demonstracije so terjali njen odstop. Vojaštvo je dobilo ukaz, da jih prežene; streljalo je na množico in jo napadlo z bajonet. Tekla je kri, to je bil signal za splošno vstajo. Nekaj delavstva je vdirlo skozi zastražene vhode v mesto in se pridružilo demonstrantom. Ljudstvo se je oborožilo, zraslo so barikade iz tal, po vsem Dunaju je vrel. Izid boja pa je bil negotov. To je bilo 13. marca dopoldne. Potomci pa so vzplameli požari okrog mesta; predmestno delavstvo, ki so mu zabranili vstop v mesto, je začelo žigalo tovarne in hiše tovarnarjev, ogenj se je širil, vlada se je prestarila in kapitulirala, revolucija je zmagała, Metternich je odstopil in zbežal. Nova vlada je korak za korakom popuščala, objubila demokratske svobosčine in je izdal proglas, ki se je dal razlagati kot objuba neke demokratske ustave. Glavno je trenutno bilo, da je doseglo ljudstvo svobodo gibanja in akcije.

Revolucija se nadaljuje

Buržoazija je podpirala novo — še vedno uradniško — vlado in si želela čimprej mir, študentje, malomeščani in delavci pa so se tesneje združili in si ustvarili svoje bojne formacije: akademsko legio, nacionalno in delavsko gardo. Revolucija je odmevala po vsej deželi, povsod so kmetije ustavili vse podložniške dajatve, niso se pa oborožili. Izlanski kmetije so celo prišli demonstrirati v Ljubljano! — Demokratsko dunajsko ljudstvo se je zdaj šele zavedlo svoje moči, zdaj šele je formuliralo svoje zahteve. Le žal, da ni bilo močnih voditeljev. Vlada je s tem računala in hotela pridobiti na času in revolucionarno demokracijo prevariti. 25. aprila je razglasilo novo ustavo, po kateri pa bi bilo ostalo bolj ali manj vse pri starem. Podcenjevala je moč revolucije. Spet je šlo delovno ljudstvo na ulico, zdaj že z jasnejšimi zahtevami: z zahtev po splošni in enaki volilni pravici ter sklicanju ustanovnega zbora, po državnem zboru z eno samo skupščino in po suverenosti te skupščine. Nastop demokratskih mas je bil zdaj, ko je odpadla buržoazija, enolišni. Ustanovil se je skupni organ revolucije. Politično osrednji odbor za nadaljevanje boja.

Vlada je odgovorila z grožnjami, ni priznala tega odbora in je koncentrirala vojaštvo. Nafo so 15. maja korakale mase delavstva, malomeščanov in študentov oborožene pred cesarski dvorec, kjer je imela vlada sejo in so zahtevale priznanje odbora in izpolnitev svojega revolucionarnega programa. Vlada je oklevala, ko pa je spoznala, da nima več opravka s kompromisarsko buržoazijo ampak z radikaliziranimi bojnimi formacijami delovnega ljudstva, je kapitulirala. Cesar je podpisal ukaz o sklicanju konstituantne in o volitvah brez omejitev, nato pa je zapustil Dunaj — kakor svojčas Ludvig XVI. A Dunaj ni imel svojega Dantona ali Robespierra in meščansko demokratska revolucija ni do kraja izkoristila svoje moči in ni segla po neposredni oblasti.

Majska zmaga revolucije

Reakcija je začnala, da deluje čas zanj in da bo cesarjev beg dunajčane »spameloval« in njeni računi niso bili povsem napačni. Mnogi so začeli omahovati, na republiko niso nikdar mislili. Kabineti se je spet opogumil. Odredil je razpust Političnega osrednjega odbora, »zaprlje vseh visokih šol in je nameraval razglasiti hiti od, a revolucionarna demokracija je stala na straži. Spet so zrasle na ulicah barikade, delavci so prikorakali iz predmestij pred univerzo, nacionalne garde so nastopile in znova je bil ves Dunaj v vojnem stanju. Reakcija ni bila pripravljena na resen boj, njeni regimenti so se bili v Gornji Italiji, da tam zatro italijansko revolucijo; bala se je nove zmage revolucije v odkritem boju, ki bi lahko zanehl plamen revolucije po vsej državi, umaknila je vojaštvo in pristala na vse zahteve revolucionarnega ljudstva. Ustanovil se je

»Odbor za javno varnost«, ki je združil v svojih rokah vsu politično moč in bdel nad pridobitvami revolucije. Izbojevana je bila velika zmaga meščanskodemokratske revolucije.

Zamujene prilike

Izbojevana je bila velika zmaga, le da je revolucionarno vodstvo ni znalo izkoristiti. Ni razumelo, da je dejansko vsa politična moč v njegovih rokah in da ima vse možnosti, da se polasti neposredne oblasti, da sestavi svojo vlado in razbije ves stari režimski aparat. Pod nobenim pogojem ne bi bilo smelo več dati iniciative iz svojih rok in dopustiti, da bi bila reakcija spet zbirala svoje sile. Položaj je bil sprva ugoden, vladne čete so bile vezane v Italiji in deloma tudi na Češkem, kjer se je pripravljaval vseslovenski kongres in je češko demokratsko gibanje začelo naraščati. A ko bi bil moral odbor za javno varnost osredotočiti vse sile v svojih rokah in s hitrimi, odločnimi ukrepi utrditi svojo oblast, je zapravljal čas z malenkostnimi zadevami, je bil brez načrta in brez generalne linije. 8. julija je sirmoglavil vlado, a hkrati dopustil, da se sestavi nova, ki ni bila nič boljša od dosedanje, saj sta sedela v njej dva voditelja reakcije, vojni minister Lafourja in pravosodni minister Bach. Ze pred tem, to je 17. junija, je bil vrhovni poveljnik kontrarevolucijskih vojaških sil, Windischgrätz, z artilerijo zatrl vstajo čeških demokratov v Pragi, ne da bi bil Dunaj genil s prstom. To je bila prva važna zmaga kontrarevolucije. Majski dnevi so pomenili višek dunajske meščanskodemokratske revolucije. Medtem je buržoazija že bila večinoma prestopila v nasprotni tabor, malomeščani, delavci in študentje pa so stali strnjeno in pripravljeni, vsak hip z orožjem braniti uspehe revolucije. Za njeni pa je stal kot prevažna rezerva revolucije najštevilnejši razred tedanje družbe, kmet. V zvezi s tem razredom je bilo poročstvo zmage. A le odločni akciji bi bilo uspelo vpostaviti trdno enotno fronto delovnega ljudstva. Zgodilo se je nasprotno.

Reakcija pridobiva na moči

Kmalu se je začela krhati notranja enotnost revolucionarne fronte. Malomeščanstvo, to je predvsem množica obubožanih rokodelcev in malih obrtnikov, je hotelo hkrati naprej v demokratsko ureditev in nazaj v celovsko zaostalost; politično je bilo revolucionarno, ekonomsko reakcionarno. Udajalo se je romantičnim sanjam o starih lepih časih. Sklicevali so se ob rniški shodi, kjer so udeleženci protestirali zoper obrtno svobodo in postavljali nemogoče zahteve.

22. julija se je sestel demokratsko izvoljen državni zbor. Dvoje glavnih vprašanj je stalo pred njim: narodno in kmečko. Večino so imeli slovanski poslanci, med katerimi so prevladovali kmetje. Dosli je bilo med njimi neukih, a vsi so bili vnefi za demokracijo, ker ta jim je pomenila zemljo in odpravo podložništva. Nad vse važno je bilo, to mogočno podložno rezervo kot celoto usmeriti v enotni revolucionarno-demokratski tok, a nemškoavstrijski mestni poslanci so te kmetje prezirali in jih zasmehovali. Zahtevali so celo nemščino kot edini razpravi jezik. Diskusija o kmečki odvezi se je nalašč zavlačevala. Za odpravo podložništva so bili vsi poslanci, tudi desnčarski, ker se je reakcija zavedala, da tvega vse, če bi nasprotno. Slo je zgolj za to, ali se naj kmečka odveza izvrši brez odškodnine ali z denarno odškodnino. 30. avgusta je drž. zbor soglasno sklenil odpravo podložništva s širimi glasovi večine pa je sklenil, da se prizna veleposesnikom odškodnina. Težko breme je bilo s tem naloženo kmetom. Z odpravo podložništva so kmetje izgubili zanimanje za revolucijo in njena vprašanja. Zgodovinska krivda ni pri kmetih, ampak pri tihših, ki v svoji revolucionarni strategiji niso odkazali kmetu pravega mesta.

Reakcija je čutila, da se premoč nagiblje na njeno stran. Hotela je uničiti najmočnejšo in najstrmnejšo organizacijo proletariata, organizacijo zemeljskih delavcev. Najprej jim je žužala mezdno, kar je izzvalo demonstracije teh delavcev, ki pa niso bile smolrno izvedene in se jih malomeščanske bojne formacije niso udeležile. To šibkost so porabile kontrarevolucionarne meščanske garde, da so delavce napadle in jih z orožjem pobijale. Koj nato je bila polovica od teh 20.000 zemeljskih delavcev odpuščenih, s čimer je bila moč važne organizacije srfla. Zdaj je vlada zahtevala razpust odbora za

javno varnost. V malomeščanskem taboru je zavladala zmešnjava. 25. avgusta se je odbor razšel.

Reakcija v ofenzivi

Avgustovski dogodki so pomenili odločen korak v smeri kontrarevolucije. Prvi preokret v to smer se je izvršil že junija, ko je Windischgrätz sflr vstajo čeških demokratov. Potem je prišel 15. julij z zmago črnožolte vojske v Gornji Italiji. Tretji korak je pomenilo razbitje jedra delavskih bojnih formacij in razhod odbora za javno varnost.

12. avgusta je reakcija poklicala cesarja nazaj na Dunaj. 11. septembra je odkakal Jelačić s svojo vojsko zoper madžarske revolucionarje. Isti dan se je zbralo na hisoče dunajskega ljudstva k žalni svečanosti za žrtvami buržoaznega nasilja pri avgustovskih demonstracijah delavstva. 13. septembra so se nemiri ponovili. Ljudstvo je zahtevalo odstop treh najbolj osovraženih ministrov, Lafourja, Bacha in Schwarzerja. Dogodki so se prehiteli. Demokrati so spoznali vsu resnost položaja in ogroženost revolucijskih pozicij. Tudi v državnem zboru sta se oba tabora ostreje ločila. Dunajski radikalni demokrati so se tesneje združili in ustanovili Osrednji komite radikalnih društev. Reakcija je odgovorila z monarhističnimi demonstracijami. Dosli meščanski demokratov je postalo malodušnih in je odpadalo od revolucionarnega gibanja.

12. septembra je prišlo odposlanstvo madžarske revolucije na Dunaj, da bi prosilo za pomoč. Večina državnega zbora je sprejem delegacije odklonila, odločali so slovanski poslanci. To je bilo njih maščevanje za zatiranje slovenskega življa na Madžarskem, a bilo je maščevanje, ki je zadelo nje same, zadelo tudi Dunaj, Prago in Zagreb.

Zadnji napori meščansko-demokratske revolucije

Demokratski Dunaj je bil dal iniciativno iz rok, sile demokracije se niso znale okoristiti s položajem v maju in juniju, avgusta je pustilo malomeščanstvo delavce pri njih demonstracijah na cedilu, buržoazija je začela zapuščati vrste revolucije, izpolnil se je bil zakon vsake meščanskodemokratske revolucije, ki je ta, da se začenja upor s skupnim nastopom vseh plasti moderne družbe, pozneje pa se pojavljajo razredna nasprotja in enotnost fronte se začneja krhati. Ta proces je neogiben, a odločilno je, v kakšni meri je uspelo revoluciji stari družbeni sistem razbiti in vpostaviti oblast demokracije. V tem oziru je dunajska in srednjeevropska meščanskodemokratska revolucija opravila samo polovično delo.

3. oktobra je cesarski ukaz odredil razpust madžarskega parlamenta in podredil madžarske oficirje Jelačićevemu poveljstvu. — Se enkrat je vzplamtel na Dunaju ogenj revolucije, spet je svobodoljubno ljudstvo obvladalo ulico in porazilo vojaštvo in kontrarevolucionarne meščanske čete. Oborožene množice so se zbrale pred cesarskim dvorom, kjer je bila zbrana vlada, vdrle so v poslopje in ujele osvoježenega Lafourja ter ga obesile. Zahtevalo so od cesarja preprosto proglašanje od 3. oktobra. Cesar je dal razne objave, a potem zbežal v Olomouc, kjer je podpisal poziv na križarsko vojno zoper revolucijo in nato odstopil v prid svojemu nečaku, osemnajstletnemu Francu Jožetu.

Na Dunaju se je razkroj demokratskih vrst nadaljeval. Večina poslancev, kolikor niso bili zbežali, je tajno delovala zoper revolucijo. Isto velja za občinski svet. Dunajsko vodstvo revolucije je razpolagalo z oboroženo silo 25.000 mož, kontrarevolucijska vojska pod poveljstvom Windischgrätz pa je štela nad 100.000 mož. Samo z enim zaveznikom je dunajsko vodstvo revolucionarne demokracije smelo računati, to je z madžarsko osvobodilno vojsko. Mrzlično se je pripravljala Dunaj na odločilni boj. Izdajstva vsake vrste pa so slabile te priprave.

22. oktobra je Windischgrätz ultimativno zahteval predajo mesta. Vodstvo revolucijskih čet je ulitaj odklonilo. 26. so začeli oblegovati z napadom, a ni šlo tako gladko, kakor so pričakovali. Proletarske garde so ovrgle vse njih račune. V zvezi z najboljšimi sinovi drugih sloj je prebivalstva so se junajsko bili za svobodo in padali. Prepozno je prišlo spoznanje, da bi se grehi prve dobe revolucije dali popraviti, a s svojim zadnjim odporom so pokazali delavci in z njimi zvezani intelektualci tako moralno veličino, da so pred njo uhlitili očiki.

Sele 28. oktobra se je posrečilo oblegavalcem vdreti v mesto. Korak za korakom so se umikale revolucijske čete, branec vsako ulico in vsako hišo. Orgije plemenja, požiganja in morenja so spremljale napredovanje cesarske soldateske.

29. oktobra sta pozvala državni zbor in občinski svet branilce, da prenehajo z bojem, a delavci in študentje so bili odločeni, da se branijo do zadnjega. Se so računali na pomoč bližajoče se madžarske vojske, pred meštom pa je bila ta od Jelačićevih čet odbila. Zdaj so tudi pogovorniki obrambnih čet sami prigovali bojnikom, da ustavijo brezupen boj, a delavci niso odnehali. Dva intelektualca sta jih vodila v poslednji boj zoper habsburški drhal.

2. decembra se je dal Franc Jožef kronati za avstrijskega cesarja. Na Dunaju je zavihrala črnožolta zastava reakcije.

Avstrijska marčna revolucija je z drugimi srednjeevropskimi meščanskodemokratskimi revolucijami vred izbruhnila v dobi, ko je buržoazija že trepetala pred vstajajočim delav-

Vreme ovira pričetek poletov na veliki skakalnici v Planici

Planica, 12. marca. Kljub vnetemu pripravljanju velike skakalnice v Planici in vsestranskemu prizadevanju strokovnjakov, danes skakalnica še ni bila dovolj trda, da bi bilo moči leteti. Noč ni izpolnila velikih upanj. Ozračje se je sicer za nekaj stopinj ohladilo, tako da je sneg na površini nekaj centimetrov globoko zamrznil, spodje plasti pa so ostale še vedno mehke. Zaradi nevarnosti, ki je zvezana z mehkim snegom na skakalnici, danes skakalci še niso začeli s poletji, čeprav komaj čakajo, da bi številni gledalci, ki že vse dni nestrpno pričakujejo poletov ob izteku, izpolnili njihovo vročo željo.

Danes jutraj so se namenili izvesti prve poskusne skoke, vendar je bil graditelj iz. Stanko Bloudek mnenja, da je belje polete opustiti, dokler se snežne razmere ne zboljšajo. V teku dneva se je vreme še poslabšalo in po malem prišil alj sneži. Da bi nocojšnjo noč pritisnil hud mraz in zadostno utrdil zaletišče in doskočišče, ni mnogo upanja. Vodstvo tedna smuških poletov je zato sklenilo, da bodo v tem primeru organizirali skakalne tekme na 45 metrski skakalnici. Tekmovanja se bodo udeležili naši in inozemski skakalci, ki so v Planici, tako da bodo imeli obiskovalci Planice vendarle nekaj športnega užitka.

Ceprav so vremenske razmere neprimerne za polete, se okrog velike skakalnice v Planici vztrajno zbirajo obiskovalci in pričakujejo izboljšanja vremena. Se

Karel Klančnik med skokom

Zasavsko smučarsko prvenstvo

V nedeljo 29. februarja je bilo na Dobru pod Kumom smučarsko prvenstvo okraja Trbovlje, ki je imelo tudi značaj zasavskega prvenstva. Na idealnih smuških terenih doboske planote so se v sreč zarezale smučne za teke na 15, 8, 4 in 1 km, dalje proge za smuk in slalom in ni manjkalo niti zasilno zgrajene skakalnice, ki je dovoljevala skoke do 15 m.

Vreme je bilo prekrasno. Točno ob 9.30 so tekmovalci, funkcionarji in gledalci pozdravili dvig državne zastave. Takoj zatem so startali tekači na 8 km, za njimi tekmovalci na 15 km in potem se je program odvijal naprej ves dan. Skoki so ob 16 zaključili prireditve, ki je bila prva tovrstna v našem okraju.

Doseženi so bili naslednji rezultati: Tek na 15 km (9 tekmovalcev): 1. Drovčič Oto 1:14,07 ure, 2. Gregi Mirko (oba Proletarec, Zagorje) 1:19,20, 3. Jazbinšek Rudolf (Hrastnik) 1:22; tek na 8 km (25 tekmovalcev): 1. Forte Jože (Proletarec) 45,50 min., 2. Velkovrh Jože (Rudar—Trbovlje) 48,12, 3. Zibert Franc (Hrastnik) 48,35; tek na 4 km (24 tekmovalcev): 1. Grabnar Anton 24,35, 2. Zupan Franc 25,12, 3. Ritter Evgen (vsi Proletarec) 25,50; tek na 1 km pionirji (9 tekmovalcev): 1. Šparlek Janez (Proletarec) 6,22, 2. Videnšek Ivan (Hrastnik) 6,37, 3. Potisek Miloš (Proletarec) 6,37.

Smuk na 1 km, 4 kontr. vrata, viš. razlika 200 m (12 tekmovalcev): 1. Janežič Jože 2,32, 2. Majdič Cveto (oba Rudar) 2,53, 3. Kelner Fredo (Hrastnik) 2,57; slalom na 200 m, 18 vrata, viš. razlika 80 m (9 tekmovalcev): 1. Majdič Cveto 1,07, 2. Janežič Jože (oba Rudar) 1,12, 3. Pokorn Alojz (Proletarec) 1,16; vrstni red za alpsko kombinacijo: 1. Janežič Jože 3,44, 2. Majdič

bolj nesrečni kakor gledalci pa so skakalci, ki zaradi mehkega snega ne morejo pokazati svojih sposobnosti in znanja. Skromno zadoščenje imajo le v tem, da se spuščajo z vrha doskočišča do izteka. Tako vsaj delno občitju manjvijo brzino, s katero bi ob ugodnih vremenskih razmerah plul po zraku 100 in morda še več metrov daleč. Po izjavah strokovnjakov bo treba letošnjo prireditev smuških poletov v Planici odpovedati, če ne nastopi temeljita vremenska sprememba.

Danes sta priselja v Planico Zoran Zaklorkar in Rudi Finžgar, ki sta se udeležila mednarodnih tekem v Zakopanih. Tako dostej čaka na polete 12 naših in 4 francoski skakalci. Vsak čas pa pričakujejo tudi Poljake. Kakor se je zvedelo, sta znana poljska skakalca Stanislav Maruszarz in Kula zaradi poškodb na nedavnih tekmovanjih ostala doma in prideta v Planico le Antonin Wiecezarek in Stanislaw Gasienica ter vodja poljske ekipe Tadeusz Kozak. Nadalje je priselja v Planico vest, da so švicarske tekmovalce zadržali v Gorici, zaradi česar se je njihov prihod zakasnili. Čehoslovaki še niso poslali točnega obvestila glede svojega prihoda v Planico.

Navodila za parkiranje avtomobilov in motociklov

Vse avtomobiliste in motocikliste, obiskovalce planiških tekem dne 14. t. m. opozarjamo, da je cesta od križišča pri šoli (hotel Jalovec) proti postaji in dalje do skakalnice zaprta in se dovoljuje kretanje samo pešcem. Zaradi tega morajo na križišču vsi posetniki tekem izstopiti in nadaljevati pot proti skakalnici peš. Dovoljuje se samo vožnja avtomobilov predstavnikov oblasti, ki imajo določeno mesto za parkiranje ob in za gostilno Planica (poleg postaje).

Vsi ostali avtomobili in motocikli vozijo po glavni cesti dalje skozi vas do hotela Mojmir, koder obrnejo in v zadensko vožnjo po vrstnem redu parkirajo na cesti: vas, državna meja. Vsako drugo parkiranje, ki ne bo določeno od organov NM, se bo kaznovalo.

Opozarjamo vse na najstrožjo disciplino in upoštevanje navodil službujočih organov NM.

Odsek za notranje zadeve pri OIO na Jesenicah

Smučarske tekme pionirjev v Celju

V soboto 6. marca so bile v Celju medodredne pionirske tekme v smučarskih tekih. Vselejga razpoloženja in s pesmijo je preko 120 pionirjev korakalo na smučeh za Jozefovim trbovom, kjer so se prvič srečali med seboj za naslov pionirskih smučarskih prvakov Celja. Na tekmovalju v teku na 1 in 2 km je sodelovalo vseh 6 pionirskih odredov. Črna odred je lahko postavil po 19 tekmovalcev v vsaki disciplini, prvih 5 pionirskih pa je tvorilo tekmovalno ekipo.

Rezultati so bili: pionirji roj. 1936-38, prva 1 km: 1. Letner Ernest 8,27, 2.-3. Novak Janez in Jan Jurij 8,38; ekipe: 1. odred Anice Černejeve 45,34, 2. Standrovi odred 45,48, 3. Presernovi odred 45,37; pionirji roj. 1934-35, prva 2 km: 1. Volovšek Jože 14,55, 2. Janežič Ladislav 15,5, 3. Veber Martin 15,28; ekipe: 1. Standrovi odred 78,28, 2. Kajuhovi odred 79,62, 3. odred Anice Černejeve 80,38; pionirji roj. 1934-35, prva 3 km: 1. Verberber Sonja 18,42, 2. Zadravec Sonja 11,63; prva 2 km: 1. Ambrož Milena 17,28, 2. Hanuš Hermina 17,33, 3. Lesek Ana 18,15; ekipe: 1. odred Anice Černejeve 95,24.

Tekmovanje je pokazalo, da je smučarski tek tudi v Celju priljubljena panoga in da je v vrstah naših najmlajših precej nadarjenih tekačev. Organizacija tekmovalja v izvedbi OFO Celje in okolica je bila odlična, za kar se je treba zahvaliti tudi našemu učitelstvu.

skih narodov dovzelnice za revolucionarno gesta in metode v boju za svobodo.

Ko je prešlo vodstvo revolucije za hrdo v roke radikalnega dunajskega malomeščanstva in njegovega inteligenčnega priveska, so bili dani neki pogoji za sporazum med avstrijskimi narodi, če bi bilo to vodstvo spoznalo svojo nalogo in se bilo z vso odločnostjo in jasnostjo zavzelo za enakopravnost in demokratsko samoodločbo vseh narodov in za osvoboditev kmetov od vseh bremen podložništva. Strah pred velikomestskimi stremljenji bi bil potem kmalu skopnel in vodstvo slovanskih narodov bi bilo prisiljeno k radikalnejši politiki. Krivda slovanskih narodov na porazu revolucije je očitna, a ne gre oproščati avstrijskega in madžarskega revolucijskega vodstva s krivde na tem porazu. V njihovih rokah je bila vsa iniciativa.

Poraz revolucije je imel usodne posledice za vse avstrijske narode in ves nadaljnji razvoj v srednji Evropi, najbolj pa so čutili te posledice slovanski narodi. Potrdila se je resnica, da noben boj za resnično svobodo ni zamen, če tudi se konča s porazom. Energije, ki jih je sprosil revolucija, so še dalje krepile pozicije revolucionarnih narodov, dočim so padli slovanski narodi v prejšnji brezpravnosti položaj. Danes je zgodovinska krivda slovanskih narodov oprana s krjvo. S svojim veličastim in zmagovitim osvobodilnim bojem so prinesli svobodo tudi drugim narodom in dali za vse čase zgled svobodoljubnega junaštva.

Leto 1848 je kljub vsemu sprošilo znatne duhovne sile pri nas in prvič smo si postavili takrat svoj veliki politični cilj — združeno Slovenijo — ki smo ga dosegli v trdem boju sto let pozneje.

I. M.

